SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-24-140-18

Druk nr 2591

Warszawa, 30 maja 2018 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych przekazuję Sejmowi

- Informację o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2017 r.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Przedsiębiorczości i Technologii.

Z wyrazami szacunku

(-) Mateusz Morawiecki

MINISTERSTWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGII

Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych

Stan na 31 grudnia 2017 r.

Warszawa, 30 maja 2018 r.

Spis treści

Synteza 3

Wprowadzenie.....4

I. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych.....5

II. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych.....10

III. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi.....34

Podsumowanie.....56

Mapa specjalnych stref ekonomicznych w Polsce.....58

Synteza

Niniejszy dokument został przygotowany w związku z art. 26 *ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1010 oraz z 2018 r. poz. 650), zwanej dalej „ustawą o sse", który nakłada na Radę Ministrów obowiązek przedstawiania Sejmowi informacji o realizacji ustawy o sse wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu.

Dokument ten zawiera informacje dotyczące funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. i obejmuje, tak jak w raportach za poprzednie lata, następujące zagadnienia:

- lokalizację i stopień zagospodarowania każdej ze stref,
- efekty funkcjonowania stref z uwzględnieniem liczby udzielonych zezwoleń, utworzonych miejsc pracy, wartości i struktury branżowej zrealizowanych inwestycji oraz krajów pochodzenia kapitału,
- działalność spółek zarządzających strefami.

W 2017 r. łączny obszar stref wzrósł o 1 198,1 ha, tj. do poziomu 22 660,7 ha. Średni stopień jego zagospodarowania wyniósł ok. 60%.

Na koniec 2017 r. przedsiębiorcy posiadali 2 349 ważnych zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie stref.

W 2017 r. skumulowana wartość zainwestowanego kapitału wyniosła blisko 106,6 mld zł, co oznacza spadek o prawie 5,7 mld zł, czyli o 5% w stosunku do roku poprzedniego. Spadek ten był wynikiem wygaśnięcia 202 zezwoleń w związku z upływem terminu ich obowiązywania.

Na koniec grudnia 2017 r. inwestorzy zatrudniali łącznie ponad 353 tys. pracowników. W stosunku do 2016 r. ich liczba zwiększyła się o 21 tys., tj. o 6,3%. Wzrost ten był zbliżony do poziomu z roku 2016, który wyniósł 6,4%.

Zainwestowany w strefach kapitał w ponad 68% pochodził z sześciu krajów, tj.: Polski, Niemiec, Holandii, USA, Luksemburga i Włoch. Struktura branżowa inwestycji nie uległa istotnym zmianom. Największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały firmy z branży motoryzacyjnej (prawie 24,0%). Kolejne miejsca zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (9,9%) oraz wyrobów metalowych (7,7%).

Największa koncentracja branżowa charakteryzowała strefy legnicką i katowicką. W 2017 r. na branżę wiodącą w tych strefach przypadło odpowiednio: 52,5% i 49,0% zainwestowanego kapitału. W strefach: słupskiej, wałbrzyskiej i suwalskiej udział branży dominującej również był wysoki i przekroczył 40% wartości inwestycji. W strefach: legnickiej, katowickiej i wałbrzyskiej dominującą branżą była motoryzacja, a w słupskiej i suwalskiej największy udział miała branża drzewna.

W 2017 r. spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi przeznaczyły na ich promocję 7,07 mln zł. Z kolei na budowę infrastruktury na obszarze stref wydatkowano 286,3 mln zł, w tym nakłady spółek zarządzających stanowiły 15,1%. Pozostała część wydatków została sfinansowana przez gminy, gestorów mediów oraz Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Wprowadzenie

Specjalna strefa ekonomiczna to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, gdzie przedsiębiorcy realizujący nowe inwestycje mogą korzystać z pomocy regionalnej w formie zwolnienia dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu od podatku dochodowego.

W Polsce istnieje 14 specjalnych stref ekonomicznych, tj.: kamiennogórska, katowicka, kostrzyńsko-słubicka, krakowska, legnicka, łódzka, mielecka, pomorska, słupska, starachowicka, suwalska, tarnobrzeska, wałbrzyska oraz warmińsko-mazurska.

Według obowiązujących przepisów strefy będą funkcjonowały do końca 2026 r.

Zasady korzystania z pomocy publicznej przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wydane do końca 2000 r. zostały wynegocjowane z Komisją Europejską i określa je ustawa z dnia 2 października 2003 r. *o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw* (Dz. U. poz. 1840, z późn. zm.).

Przedsiębiorcy posiadający zezwolenia udzielone po 1 stycznia 2001 r. korzystają z pomocy publicznej w formie zwolnień podatkowych na zasadach całkowicie zgodnych z prawem UE obowiązującym w dniu wydania zezwolenia.

Specjalne strefy ekonomiczne objęte są programem pomocowym o numerze SA.40523(2015/X) do końca 2020 r. Na program składają się akty prawne regulujące zasady udzielania pomocy w strefach, a więc ustawa o sse, rozporządzenie Rady Ministrów wydawane na podstawie art. 4 ust. 4 tej ustawy, a także 14 rozporządzeń ministra właściwego do spraw gospodarki (odrębnych dla każdej ze stref) wydanych w oparciu o art. 17 ust. 1a ww. ustawy.

I. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o sse statusem strefy mogą być obejmowane grunty stanowiące własność zarządzającego, Skarbu Państwa, jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego i związku komunalnego albo będące w użytkowaniu wieczystym zarządzającego lub jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, czyli tzw. grunty publiczne. Kryteria włączania do stref takich gruntów określa *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych,* przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 27 stycznia 2009 r.

W świetle art. 5 ust. 3 ustawy o sse możliwe jest także obejmowanie strefą gruntów stanowiących własność lub użytkowanie wieczyste innych podmiotów, tzw. gruntów prywatnych, z zastrzeżeniem spełnienia jednego z warunków określonych w pkt 1–4. Szczegółowe kryteria dotyczące tych warunków określało *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie kryteriów, których spełnienie umożliwia objęcie niektórych gruntów specjalną strefą ekonomiczną* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1473), które z dniem 2 lipca 2017 r. utraciło moc.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. specjalne strefy ekonomiczne obejmowały tereny zlokalizowane w 181 miastach i 305 gminach, o łącznej powierzchni 22 660,7 ha.

W stosunku do roku 2016 powierzchnia stref wzrosła o 1 198,11 ha, w wyniku włączenia 1 296,51 ha i wyłączenia 98,45 ha oraz korekty obszaru zwiększającej powierzchnie stref o 0,05 ha, dokonanej w związku z nowymi pomiarami geodezyjnymi.

W 2017 r. zmianie uległy granice 9 specjalnych stref ekonomicznych, przy czym granice stref: kostrzyńsko-słubickiej, łódzkiej i suwalskiej zmieniane były dwukrotnie.

Wśród terenów włączonych w 2017 r. grunty prywatne stanowiły blisko 12,9%. Na obszarze o powierzchni 166,76 ha ma być zrealizowanych 13 projektów inwestycyjnych, w tym 6 spełniających kryterium stopy bezrobocia, 6 − kryterium innowacyjności i 1 – kryterium IT, BPO. Ponad 3,58 ha zostało włączonych na rzecz pełnej realizacji 3 rozpoczętych już na terenie strefy inwestycji (zgodnie z tzw. kryterium niezbędności obszaru).

Pozostałe tereny, które w 2017 r. uzyskały status specjalnej strefy ekonomicznej, tj. 1 129,7497 ha, stanowiły grunty publiczne.

W 2017 r. w największym stopniu zwiększyła się strefa kamiennogórska, której powierzchnia wzrosła o 44,7%. Duży wzrost powierzchni odnotowała też strefa łódzka i kostrzyńsko-słubicka, odpowiednio o 23,8% i 13,6%. Powierzchnia pięciu stref, tj. katowickiej, legnickiej, pomorskiej, słupskiej i tarnobrzeskiej, nie uległa zmianie, zaś jednej – warmińsko-mazurskiej – zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o blisko 2%.

Lokalizację i wielkość specjalnych stref ekonomicznych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2017 r.*)
		Stan na 31.12.2016 r.	Stan na 31.12.2017 r.	
1	**Kamiennogórska** dolnośląskie, wielkopolskie	373,8344	540,8285	miasta: Jawor, Jelenia Góra, Kamienna Góra, **Kowary**, Lubań, Ostrów Wielkopolski, Piechowice, Zgorzelec gminy: Bolków, Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubań, Lubawka, **Lwówek Śląski**, Mirsk, Nowogrodziec, Prusice, Żmigród
2	**Katowicka** śląskie, małopolskie, opolskie	2 614,3965	2 614,3965	miasta: Bielsko-Biała, Bieruń, Bytom, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Kędzierzyn-Koźle, Knurów, Lubliniec, Myszków, Orzesze, Piekary Śląskie, Racibórz, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sławków, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Żory gminy: Czechowice-Dziedzice, Czerwionka-Leszczyny, Głuchołazy, Godów, Gogolin, Kietrz, Koniecpol, Krapkowice, Krzepice, Lędziny, Miedźna, Myślenice, Ogrodzieniec, Olesno, Pawłowice, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rudziniec, Siewierz, Strzelce Opolskie, Ujazd, Węgierska Górka, Woźniki
3	**Kostrzyńsko-Słubicka** lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie	1 936,9046	2 201,2549	miasta: Białogard, Gniezno, Gorzów Wielkopolski, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Nowa Sól, **Piła**, Poznań, Szczecin, Wągrowiec, Zielona Góra, Żary gminy: Barlinek, Buk, Bytom Odrzański, Chodzież, Czerwieńsk, Dębno, Dobiegniew, Drezdenko, Golczewo, Goleniów, **Gryfice**, Gryfino, Gubin, Kamień Pomorski, Kargowa, Karlino, Kłodawa, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Krzeszyce, Kwilcz, **Lipno**, Lubsko, Łobez, **Międzychód**, Międzyrzecz, **Myślibórz**, Nowogard, Nowy Tomyśl, Pełczyce, **Płoty**, Przemęt, Rzepin, **Santok**, Sieraków, Skwierzyna, Słubice, Stęszew, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcin, Swarzędz, Śmigiel, Wronki, **Zwierzyn**, **Żagań**
4	**Krakowska** małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie	866,7958	949,6604	miasta: Bochnia, Bukowno, Kraków, Krosno, Limanowa, Nowy Sącz, Nowy Targ, Oświęcim, Sucha Beskidzka, Tarnów gminy: Andrychów, **Bobowa**, Bochnia, Boguchwała, Chełmek, **Chełmiec**, Chrzanów, Czorsztyn, Dąbrowa Tarnowska, Dobczyce, **Drwinia**, Gdów, Jędrzejów, Klucze, Niepołomice, Nowa Sarzyna, Skawina, Słomniki, **Stary Sącz**, Trzebinia, Tuchów, Wolbrom, Zabierzów, Zakliczyn, Zator
5	**Legnicka** dolnośląskie, lubuskie	1 341,1473	1 341,1473	miasta: Chojnów, Głogów, Legnica, Lubin, Zgorzelec, Złotoryja gminy: Chojnów, Gromadka, Iłowa, Kostomłoty, Legnickie Pole, Miękinia, Miłkowice, Polkowice, Prochowice, Przemków, Środa Śląska

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2017 r.*)
		Stan na 31.12.2016 r.	Stan na 31.12.2017 r.	
6	**Łódzka** łódzkie, wielkopolskie, mazowieckie	1 416,8445	1 754,6376	miasta: Bełchatów, Kalisz, Koło, Konstantynów Łódzki, Kutno, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Ozorków, Piotrków Trybunalski, Płock, Pruszków, Raciąż, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Sochaczew, Tomaszów Mazowiecki, Turek, Warszawa, Zduńska Wola, Zgierz, Żyrardów gminy: Aleksandrów Łódzki, Brójce, Kleszczów, Koluszki, Krośniewice, Ksawerów, Nowe Skalmierzyce, Opoczno, Ostrzeszów, Paradyż, Przykona, **Rozprza**, Sławno, Stryków, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Widawa, Wieluń, Wola Krzysztoporska, Wolbórz, Wróblew, Zelów, Zgierz, Żychlin
7	**Mielecka** podkarpackie, małopolskie, lubelskie, zachodniopomorskie, śląskie	1 643,1187	1 723,9743	miasta: Chełm, Częstochowa, Dębica, Gorlice, Jarosław, **Jasło**, Krasnystaw, Kraśnik, Krosno, Leżajsk, Lubaczów, Lubartów, Lublin, Łańcut, Mielec, Międzyrzec Podlaski, Radzyń Podlaski, Rzeszów, Sanok, Szczecin, Zamość gminy: Brzozów, Dębica, Głogów Małopolski, Jedlicze, Kolbuszowa, Leżajsk, Łańcut, Ostrów, **Radomyśl Wielki**, Rejowiec Fabryczny, Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Strzyżów, Trzebownisko, Zagórz
8	**Pomorska** pomorskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie	2 246,2929	2 246,2929	miasta: Biała Podlaska, Brodnica, Bydgoszcz, Czarnków, Gdańsk, Gdynia, Grudziądz, Inowrocław, Kwidzyn, Lipno, Łeba, Malbork, Piła, Rypin, Stargard, Starogard Gdański, Tczew, Toruń, Włocławek gminy: Barcin, Chojnice, Czarna Woda, Czarnków, Człuchów, Gniewino, Grudziądz, Janikowo, Kowalewo Pomorskie, Krokowa, Liniewo, Lipno, Łysomice, Nakło nad Notecią, Pakość, Police, Solec Kujawski, Sztum, Świecie, Tczew, Wąbrzeźno
9	**Słupska** pomorskie, zachodniopomorskie	910,1585	910,1585	miasta: Darłowo, Koszalin, Lębork, Słupsk, Szczecinek, Ustka, Wałcz gminy: Biesiekierz, Czarne, Debrzno, Kalisz Pomorski, Karlino, Polanów, Słupsk, Tychowo
10	**Starachowicka** świętokrzyskie, mazowieckie, opolskie, łódzkie, lubelskie	664,1551	707,9814	miasta: Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Puławy, Skarżysko-Kamienna, Starachowice gminy: Bliżyn, Iłża, Końskie, Mniszków, Morawica, Piekoszów, Połaniec, Puławy, Sędziszów, **Staszów**, Stąporków, Suchedniów, Szydłowiec, Tułowice
11	**Suwalska** podlaskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie	635,0653	662,9506	miasta: **Augustów**, Białystok, Bielsk Podlaski, Ełk, Grajewo, Hajnówka, Łomża, Olecko, Ostrów Mazowiecka, Sejny, Suwałki gminy: Czyżew, Gołdap, Małkinia Górna, Narewka, Nowogród, Siemiatycze, Suwałki, Szczuczyn, Zabłudów

Lp.	Strefa województwo	Obszar strefy (w ha)		Lokalizacja strefy Stan na 31.12.2017 r.*)
		Stan na 31.12.2016 r.	Stan na 31.12.2017 r.	
12	**Tarnobrzeska** podkarpackie, mazowieckie, świętokrzyskie, lubelskie, dolnośląskie, podlaskie	1 868,2066	1 868,2066	miasta: Jasło, Kraśnik, Łuków, Pionki, Przemyśl, Radom, Siedlce, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Tomaszów Lubelski gminy: Baranów Sandomierski, Białobrzegi, Gorzyce, Horodło, Janów Lubelski, Jedlicze, Kobierzyce, Łapy, Łuków, Mińsk Mazowiecki, Nisko, Nowa Dęba, Nowe Miasto nad Pilicą, Opatów, Orły, Ożarów Mazowiecki, Pilawa, Połaniec, Poniatowa, Przasnysz, Rudnik nad Sanem, Ryki, Rymanów, Siedlce, Staszów, Tomaszów Lubelski, Tuczępy, Węgrów, Wierzbica, Wyszków
13	**Wałbrzyska** dolnośląskie, opolskie, wielkopolskie, lubuskie	3 554,9560	3 774,5461	miasta: Bielawa, Bolesławiec, Dzierżoniów, Grodków, Jawor, Kalisz, Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Leszno, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Opole, Świdnica, Świebodzice, Wałbrzych, Wrocław gminy: Bolków, **Brzeg**, Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Dąbrowa, Długołęka, Dobromierz, **Dobroszyce**, Góra, Jarocin, Jelcz-Laskowice, **Kąty Wrocławskie**, Kluczbork, Kłodzko, Kobierzyce, Kościan, Krotoszyn, Książ Wielkopolski, Lewin Brzeski, **Łubowo**, Męcinka, Namysłów, Niemodlin, Nowa Ruda, Nysa, Oława, Otmuchów, Pleszew, Praszka, Prudnik, Rawicz, Skarbimierz, **Stoszowice**, Strzegom, Strzelin, Syców, Szprotawa, Śrem, Świdnica, Świebodzin, Twardogóra, Wądroże Wielkie, Wiązów, Wołów, Września, Ząbkowice Śląskie, Żarów
14	**Warmińsko-Mazurska** warmińsko-mazurskie, mazowieckie	1 390,7303	1 364,6770	miasta: Bartoszyce, Braniewo, Ciechanów, Działdowo, Elbląg, Iława, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mława, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn, Ostrołęka, Ostróda, Płońsk gminy: Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Ciechanów, Dobre Miasto, Działdowo, Iława, Iłowo-Osada, Kurzętnik, Morąg, Nidzica, Olecko, Olsztynek, Orneta, Orzysz, Ostróda, Pasłęk, Piecki, Pisz, Pomiechówek, Stawiguda, Szczytno, Węgorzewo, Wielbark, Zakroczym, Zalewo, Żuromin
Razem		**21 462,6065**	**22 660,7126**	X

*) *Pogrubioną czcionką wyróżniono miasta i gminy, których tereny po raz pierwszy włączono do strefy w 2017 r.*

Zagospodarowanie obszaru stref

Stopień zagospodarowania obszaru stref przedstawia tabela 2. Do gruntów zagospodarowanych została zaliczona powierzchnia zajęta przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy oraz przez przedsiębiorców działających bez zezwolenia (gdyż je wcześniej utracili, nie mogli go uzyskać np. z uwagi na przedmiot działalności lub nie byli zainteresowani korzystaniem z pomocy publicznej, do której ono uprawnia), a także grunty zajęte pod infrastrukturę.

Tabela 2. Zagospodarowanie obszaru stref wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Lp.	Strefa	Obszar strefy (w ha)	Grunty zagospodarowane (w ha)	Grunty niezagospodarowane (w ha)	Stopień zagospodarowania gruntów (w %)
1	Kamiennogórska	540,8285	239,4349	301,3936	44,27
2	Katowicka	2 614,3965	1 734,2780	880,1185	66,34
3	Kostrzyńsko-Słubicka	2 201,2549	1 240,0852	961,1697	56,34
4	Krakowska	949,6604	649,8652	299,7952	68,43
5	Legnicka	1 341,1473	343,7394	997,4079	25,63
6	Łódzka	1 754,6376	1 106,2067	648,4309	63,04
7	Mielecka	1 723,9743	1 307,7793	416,1950	75,86
8	Pomorska	2 246,2929	1 543,6608	702,6321	68,72
9	Słupska	910,1585	352,7896	557,3689	38,76
10	Starachowicka	707,9814	450,8963	257,0851	63,69
11	Suwalska	662,9506	423,6969	239,2537	63,91
12	Tarnobrzeska	1 868,2066	1 434,8697	433,3369	76,80
13	Wałbrzyska	3 774,5461	1 916,0019	1 858,5442	50,76
14	Warmińsko-Mazurska	1 364,6770	940,5839	424,0931	68,92
Razem		**22 660,7126**	**13 683,8878**	**8 976,8248**	**60,39**

Na koniec 2017 r. łączny obszar specjalnych stref ekonomicznych był zagospodarowany w 60%. Największym stopniem zagospodarowania terenów charakteryzowały się strefy tarnobrzeska (76,80%) i mielecka (75,86%), zaś najmniejszym − legnicka (25,63%).

Na stopień zagospodarowania obszarów stref ma wpływ nie tylko powierzchnia terenów sprzedanych przedsiębiorcom pod inwestycje, ale także powierzchnia gruntów włączonych i wyłączonych w danym roku. Tereny wyłączone ze stref mogły być w poprzednich latach zaliczane do terenów zagospodarowanych. Przyczyną ich wyłączania może być na przykład utrata zezwolenia przez inwestora lub też zajęcie terenu pod infrastrukturę. Oznacza to, że stopień zagospodarowania stref nie jest informacją pozwalającą w prosty sposób ocenić rozwój danej strefy w czasie, a jedynie obrazuje stosunek powierzchni zagospodarowanej do całej powierzchni strefy na koniec analizowanego okresu.

II. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych

Prezentowane poniżej informacje opracowano na podstawie sprawozdań kwartalnych przekazywanych ministrowi właściwemu do spraw gospodarki przez spółki zarządzające strefami. Sprawozdania te odnoszą się do przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na działalność w strefie. Pozostali, którzy nie posiadają zezwoleń, nie są objęci sprawozdawczością, gdyż nie ma podstaw prawnych do nałożenia na nich takiego obowiązku. W związku z tym dane o liczbie istniejących miejsc pracy oraz wartości poniesionych inwestycji są zaniżone w stosunku do wielkości faktycznych.

Efekty ekonomiczne poszczególnych stref w dużym stopniu są zdeterminowane położeniem geograficznym obszarów i związanym z tym poziomem rozwoju infrastruktury społeczno-gospodarczej oraz dostępnością wykwalifikowanej kadry. Strefy, które należą do wiodących pod względem liczby udzielonych zezwoleń, wartości inwestycji i liczby utworzonych miejsc pracy, są zlokalizowane w części zachodniej, południowej i centralnej Polski.

Liczba udzielonych zezwoleń

W roku 2017 wydanych zostało 349 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych, przy czym na koniec roku ważnych pozostało 346 zezwoleń, co stanowiło 14,7% ogółu ważnych zezwoleń. W porównaniu z 2016 r. liczba udzielonych zezwoleń była wyższa o ponad 34,6%.

W 2017 r. najwięcej zezwoleń uzyskali przedsiębiorcy w strefach: katowickiej (56), mieleckiej (47), warmińsko-mazurskiej i pomorskiej (po 36) i wałbrzyskiej (33). Na wymienione strefy przypadło ok. 60% ważnych zezwoleń wydanych w 2017 r.

Spadek łącznej liczby zezwoleń odnotowano w strefie kamiennogórskiej, kostrzyńsko-słubickiej, legnickiej, łódzkiej, słupskiej, starachowickiej i tarnobrzeskiej. Był on konsekwencją upływu terminu ważności aż 133 zezwoleń na prowadzenie działalności w tych strefach. Łącznie w 2017 r. w strefach upłynął termin ważności 202 zezwoleń, przy czym w strefie pomorskiej, wałbrzyskiej i warmińsko-mazurskiej liczba zezwoleń wydanych w 2017 r. była wyższa niż liczba zezwoleń wygasłych z powodu upływu terminu ich obowiązywania, stąd nie odnotowano spadku liczby ważnych zezwoleń ogółem.

Wygaśnięcie zezwolenia w związku z upływem terminu jego obowiązywania oznacza dla przedsiębiorcy utratę prawa do pomocy publicznej w formie zwolnienia dochodów z działalności w strefie od podatku dochodowego. Przedsiębiorcy nieposiadający kolejnego, ważnego zezwolenia zobowiązani są do opodatkowania działalności na zasadach ogólnych.

W 2017 r. najwięcej zezwoleń należało do przedsiębiorców w strefie katowickiej (329) i wałbrzyskiej (315), a następnie w mieleckiej (268) i łódzkiej (209). Na podmioty prowadzące działalność na terenie wspomnianych czterech stref przypadło blisko 48% wszystkich zezwoleń ważnych na koniec 2017 r.

Całkowita liczba zezwoleń wydanych od początku funkcjonowania stref do końca 2017 r. wyniosła 4 036, z tego 1 687 zostało wyłączonych z obrotu prawnego w związku z cofnięciem, wygaśnięciem, stwierdzeniem nieważności bądź uchyleniem.

Cofnięcie zezwolenia może nastąpić z urzędu w sytuacji niezrealizowania przez przedsiębiorcę określonych w nim warunków. Ponadto, zgodnie z nowelizacją ustawy o sse z 2014 r., zezwolenie może być cofnięte na wniosek samego przedsiębiorcy. Od początku funkcjonowania stref do końca 2017 r. cofnięto 763 zezwolenia, tj. 18,9% ogółu wydanych, zaś w samym 2017 r. – 19 zezwoleń.

Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia następuje na wniosek przedsiębiorcy lub z mocy prawa w przypadku utraty przez dany podmiot statusu przedsiębiorcy, tj. z dniem wykreślenia spółki z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców (z zastrzeżeniem, że nie została ona uprzednio przejęta przez inny podmiot), zaś w przypadku osoby fizycznej – z dniem wykreślenia z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej (pod warunkiem, że wykreślenie z ewidencji nie jest skutkiem przekształcenia formy działalności w spółkę kapitałową w oparciu o przepisy art. 584^1 Kodeksu spółek handlowych i zezwolenie nie przeszło na spółkę powstałą z przekształcenia). Ponadto zezwolenie wygasa wraz z upływem terminu, na jaki zostało udzielone. Do końca 2017 r. wygasło 915 zezwoleń, co stanowi niespełna 22,7% ogólnej liczby zezwoleń wydanych od początku istnienia stref. W samym 2017 r. wygaszenia dotyczyły 244 zezwoleń, w tym 42 wygaśnięcia stwierdzono na wniosek przedsiębiorców, zaś 202 zezwolenia wygasły w związku z upływem terminu ich ważności.

Unieważnienie zezwolenia ma miejsce w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek wskazanych w art. 156 Kodeksu postępowania administracyjnego, na przykład naruszenia przepisów o właściwości, wydania decyzji bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa. Od początku funkcjonowania stref minister właściwy do spraw gospodarki unieważnił 7 zezwoleń, ostatnie w 2016 r.

Uchylenie zezwolenia następuje w sytuacji wystąpienia przesłanki określonej w art. 145 § 1, art. 145a lub w art. 145b Kodeksu postępowania administracyjnego, na przykład ujawnienia istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, które nie były znane organowi wydającemu decyzję, bądź też wydania decyzji w wyniku przestępstwa. Minister właściwy do spraw gospodarki dotychczas uchylił tylko 2 zezwolenia, ostatnie w 2016 r. Podstawą tych decyzji była pierwsza z wyżej przytoczonych okoliczności.

Liczbę ważnych zezwoleń w latach 2015–2017 przedstawia tabela 3. W kolumnie „narastająco" podano zezwolenia wydane od początku istnienia stref i ważne na koniec danego roku.

Tabela 3. Liczba ważnych zezwoleń

Lp.	Strefa	31.12.2015 r.		31.12.2016 r.		31.12.2017 r.	
		narastająco	wydane w 2015 r.	narastająco	wydane w 2016 r.	narastająco	wydane w 2017 r.
1	Kamiennogórska	62	3	62	3	60	4
2	Katowicka	330	31	280	27	329	56
3	Kostrzyńsko-Słubicka	174	19	182	13	180	23
4	Krakowska	154	18	171	28	189	20
5	Legnicka	84	5	90	8	86	12
6	Łódzka	206	13	220	16	209	26

Lp.	Strefa	31.12.2015 r.		31.12.2016 r.		31.12.2017 r.	
		narastająco	wydane w 2015 r.	narastająco	wydane w 2016 r.	narastająco	wydane w 2017 r.
7	Mielecka	199	32	228	40	268	47
8	Pomorska	150	15	162	16	173	36
9	Słupska	80	8	88	10	79	9
10	Starachowicka	77	5	78	3	56	5
11	Suwalska	89	8	79	19	92	15
12	Tarnobrzeska	193	20	205	24	195	24
13	Wałbrzyska	284	27	313	36	315	33
14	Warmińsko-Mazurska	95	14	105	14	118	36
Razem		**2 177**	**218**	**2 263**	**257**	**2 349**	**346**

Nakłady inwestycyjne

Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwoleń, które były ważne na dzień 31 grudnia 2017 r., ponieśli od początku istnienia stref nakłady inwestycyjne w wysokości prawie 106,6 mld zł. W stosunku do roku 2017 inwestycje spadły o prawie 5,7 mld zł, tj. o 5%. Spadek ten był wynikiem upływu terminu ważności 202 zezwoleń wydanych w 10 strefach (kamiennogórskiej, kostrzyńsko-słubickiej, legnickiej, łódzkiej, pomorskiej, słupskiej, starachowickiej, tarnobrzeskiej, wałbrzyskiej i warmińsko-mazurskiej). Przedsiębiorcy, którym w 2017 r. wygasły zezwolenia wykazywali na koniec 2016 r. nakłady inwestycyjne na poziomie blisko 12,7 mld zł. Wśród nich byli m.in.: Michelin Polska (wygasły 2 zezwolenia) w strefie warmińsko-mazurskiej, Toyota Motor Manufacturing, Faurecia Wałbrzych i Mahle Polska w wałbrzyskiej sse, Volkswagen Motor Polska i Sitech w legnickiej, International Paper – Kwidzyn i Flextronics International Poland w pomorskiej, Procter and Gamble Operations Polska oraz Correct - K.Błaszczyk i Wspólnicy w strefie łódzkiej.

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną wartość zainwestowanego kapitału w latach 2015–2017 przez podmioty posiadające ważne zezwolenia na koniec danego roku.

Tabela 4. Poniesione nakłady inwestycyjne (narastająco na koniec roku) w mln zł

Lp.	Strefa	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Udział w łącznych nakładach w 2017 r. (w %)	Dynamika (rok poprzedni = 100)	
						2016/2015	2017/2016
1	Kamiennogórska	2 179,4	2 403,9	2 557,3	2,40	110,3	103,4
2	Katowicka	23 317,4	14 101,1	16 605,1	15,58	60,5	117,8
3	Kostrzyńsko-Słubicka	6 325,1	6 858,4	7 133,4	6,69	108,4	104,0
4	Krakowska	2 942,0	3 544,7	4 240,4	3,98	120,5	119,6
5	Legnicka	7 596,9	7 949,0	5 131,8	4,82	104,6	64,6
6	Łódzka	13 623,2	15 577,7	13 318,7	12,50	114,3	85,5
7	Mielecka	5 327,1	6 596,0	7 838,1	7,35	123,8	118,8

Lp.	Strefa	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Udział w łącznych nakładach w 2017 r. (w %)	Dynamika (rok poprzedni = 100)	
						2016/2015	2017/2016
8	Pomorska	10 625,8	11 778,8	10 481,6	9,84	110,9	89,0
9	Słupska	1 492,1	1 693,0	1 592,3	1,49	113,5	94,1
10	Starachowicka	2 134,3	2 268,7	1 790,9	1,68	106,3	78,9
11	Suwalska	2 079,1	1 941,7	2 500,1	2,35	93,4	128,8
12	Tarnobrzeska	8 081,6	8 635,3	7 470,7	7,01	106,9	86,5
13	Wałbrzyska	21 738,0	24 364,1	22 789,5	21,38	112,1	93,5
14	Warmińsko-Mazurska	4 220,9	4 540,8	3 124,6	2,93	107,6	68,8
Razem		**111 682,9**	**112 253,2**	**106 574,5**	**100,0**	**100,5**	**94,94**

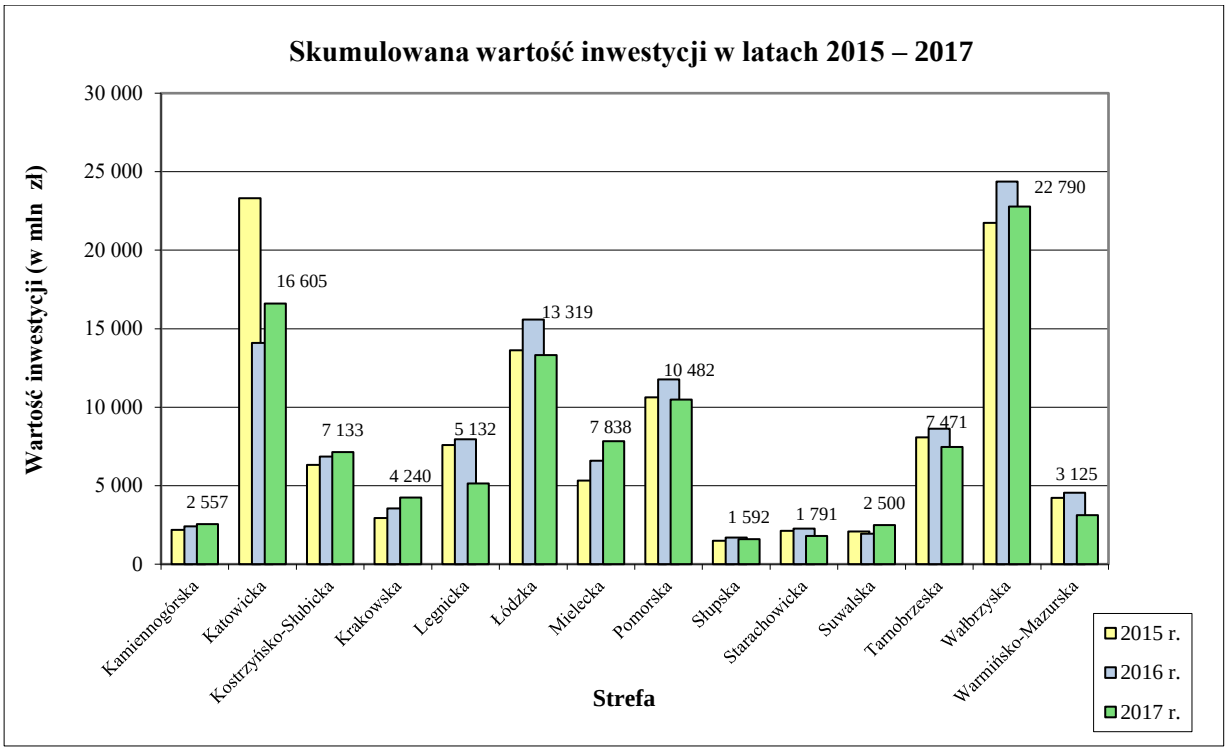
W 2017 r. największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały strefy: wałbrzyska – 21,38%, katowicka – 15,58% i łódzka – 12,5%, natomiast najmniejszy – strefa słupska (1,49%) i starachowicka (1,68%).

Z kolei najwyższą dynamikę inwestycji w 2017 r. odnotowano w strefie suwalskiej, w której nakłady inwestycyjne zwiększyły się w stosunku do 2016 r. o prawie 28,8%. Relatywnie wysokim wzrostem inwestycji charakteryzowały się również strefy: krakowska (19,6%), mielecka (18,8%) i katowicka (17,8%).

Spadek skumulowanej wartości inwestycji nastąpił w ośmiu strefach (legnickiej, łódzkiej, pomorskiej, słupskiej, starachowickiej, tarnobrzeskiej, wałbrzyskiej i warmińsko-mazurskiej) i był konsekwencją wspomnianego już upływu terminu ważności zezwoleń na prowadzenie działalności. W ośmiu wskazanych strefach w 2017 r. wygasło aż 178 zezwoleń. W dwóch strefach – kamiennogórskiej i kostrzyńsko-słubickiej, mimo upływu terminu ważności odpowiednio: 5 i 19 zezwoleń, nie odnotowano spadku nakładów inwestycyjnych.

W wartościach bezwzględnych największy wzrost inwestycji w porównaniu z 2016 r. wystąpił w strefie katowickiej – o ponad 2,5 mld zł. W największym stopniu przyczyniły się do tego spółki: NGK Ceramics Polska, Opel Manufacturing Poland (wcześniej General Motors Manufacturing Poland), IFA Powertrain Polska, Żywiec-Zdrój S.A. i Brembo Poland.

Pod względem wysokości nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2017 r. wyróżniała się jeszcze strefa mielecka, w której w porównaniu z rokiem 2016 r. nakłady wzrosły o 1,24 mld zł. Największe wydatki inwestycyjne w 2017 r. ponieśli: Goodrich Aerospace Poland, BorgWarner Poland, MTU Aero Engines Polska, Kronospan Mielec, MB Aerospace Rzeszów i Kirchhoff Polska.

Znaczący wzrost nakładów w stosunku do roku 2016 odnotowały też strefy: krakowska i suwalska – odpowiednio o 695 i 558 mln zł. W pierwszej z wymienionych stref największe wydatki poniosły spółki: Wawel, Velvet Care i Valeo Autosystemy, a w strefie suwalskiej – przedsiębiorca Tanne, którego nakłady inwestycyjne z 2017 r. przekroczyły 260 mln zł.

Miejsca pracy

Inwestorzy działający na terenie stref na koniec 2017 r. zatrudniali 353 tys. osób, z czego ponad 60,3% stanowiły nowe miejsca pracy, tj. utworzone przez przedsiębiorców w wyniku realizacji nowych inwestycji po dniu uzyskania zezwolenia.

W 2017 r. zatrudnienie ogółem w przedsiębiorstwach posiadających zezwolenia na działalność w strefach zwiększyło się w stosunku do roku 2016 r. o blisko 20,9 tys., tj. o 6,3%.

Liczba nowych miejsc pracy na koniec 2017 r. zmniejszyła się w porównaniu z rokiem 2016 o 5,5 %, co daje spadek o 12,5 tys. etatów. Podobnie jak w przypadku inwestycji spadek liczby nowych miejsc pracy jest wynikiem wygaśnięcia w dziesięciu strefach 202 zezwoleń w związku z upływem terminu ich ważności.

W 2017 r. największą dynamikę zatrudnienia ogółem odnotowano w strefie mieleckiej − wzrost o 41,0%. Pod względem przyrostu liczby miejsc pracy wyróżniały się także strefy: warmińsko-mazurska, suwalska i krakowska, w których wskaźnik dynamiki zatrudnienia wyniósł odpowiednio 117,8, 114,9 i 114,4.

W liczbach bezwzględnych największy przyrost miejsc pracy ogółem w porównaniu z 2016 r. wystąpił w strefie mieleckiej (o prawie 10,2 tys.), katowickiej (o ponad 4,5 tys.) i krakowskiej (o ponad 3,7 tys.).

W 2017 r. spadek zatrudnienia miał miejsce w przypadku czterech stref, tj. łódzkiej, słupskiej, starachowickiej i tarnobrzeskiej. Łączne zatrudnienie w tych strefach było niższe niż w 2016 r. o ponad 6,6 tys. pracowników, przy czym w strefie tarnobrzeskiej poziom zatrudnienia ogółem spadł o prawie 3 tys. osób, a w łódzkiej – o ponad 2,7 tys. osób. W każdej z dwóch pozostałych stref spadek zatrudnienia nie przekroczył 500 etatów.

Wygaśnięcie 202 zezwoleń w dziesięciu strefach, wynikające z upływu terminu ich ważności, spowodowało, że w wynikach stref na koniec 2017 r. dotyczących zatrudnienia nie zostało ujętych ok. 16,5 tys. miejsc pracy (13 tys. nowych miejsc pracy i 3,5 tys. utrzymanych miejsc pracy) u przedsiębiorców, którzy poza wygasłym zezwoleniem nie posiadali innych, ważnych zezwoleń. W przypadku przedsiębiorców posiadających kolejne ważne zezwolenia miejsca pracy wynikające z zezwoleń wygasłych w 2017 r. zostały zaliczone w sprawozdawczości do utrzymanych miejsc pracy.

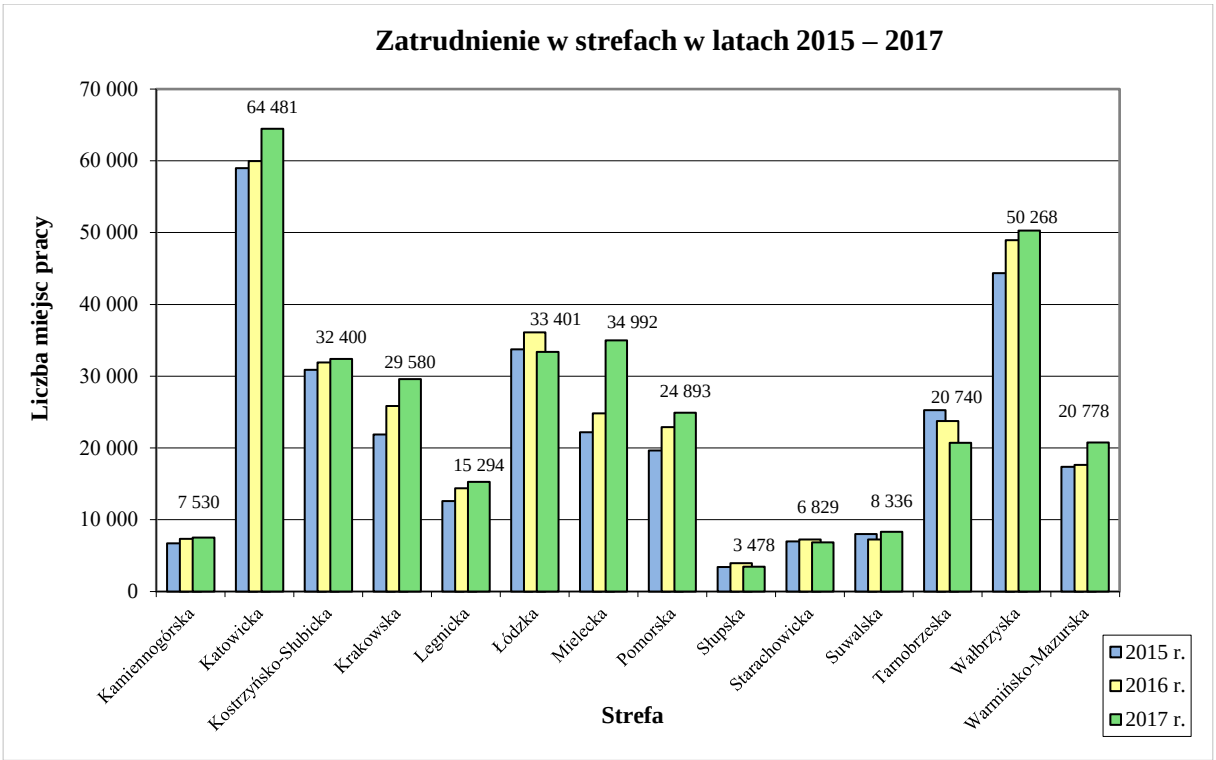

Tabela 5 przedstawia informacje o liczbie miejsc pracy w poszczególnych strefach w latach 2015–2017 utworzonych przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia na działalność w strefie na koniec danego roku i o dynamice zatrudnienia.

Tabela 5. Miejsca pracy w strefach

Lp.	Strefa	31.12.2015 r.			31.12.2016 r.			31.12.2017 r.			Dynamika zatrudnienia ogółem (rok poprzedni = 100%)	
		Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	2016/2015	2017/2016
1	Kamiennogórska	6 736	769	5 967	7 347	770	6 577	7 530	832	6 698	109,1	102,5
2	Katowicka	58 976	14 422	44 554	59 964	30 378	29 586	64 481	30 463	34 018	101,7	107,5
3	Kostrzyńsko-Słubicka	30 907	12 228	18 679	31 927	12 220	19 707	32 400	14 248	18 152	103,3	101,5
4	Krakowska	21 896	10 393	11 503	25 862	11 629	14 233	29 580	13 641	15 939	118,1	114,4
5	Legnicka	12 607	254	12 353	14 367	254	14 113	15 294	6 088	9 206	114,0	106,5
6	Łódzka	33 719	7 761	25 958	36 122	7 443	28 679	33 401	8 525	24 876	107,1	92,5
7	Mielecka	22 182	10 009	12 173	24 815	9 854	14 961	34 992	16 830	18 162	111,9	141,0
8	Pomorska	19 654	4 547	15 107	22 921	5 192	17 729	24 893	10 201	14 692	116,6	108,6
9	Słupska	3 403	340	3 063	3 941	542	3 399	3 478	1 063	2 415	115,8	88,3
10	Starachowicka	6 973	2 917	4 056	7 260	2 987	4 273	6 829	4 184	2 645	104,1	94,1
11	Suwalska	8 004	1 521	6 483	7 258	4 114	3 144	8 336	3 441	4 895	90,7	114,9
12	Tarnobrzeska	25 270	5 828	19 442	23 734	5 918	17 816	20 740	6 928	13 812	93,9	87,4
13	Wałbrzyska	44 340	7 921	36 419	48 954	7 467	41 487	50 268	10 829	39 439	110,4	102,7
14	Warmińsko-Mazurska	17 355	7 890	9 465	17 643	7 814	9 828	20 778	12 706	8 072	101,7	117,8
Razem		**312 022**	**86 800**	**225 222**	**332 114**	**106 582**	**225 532**	**353 000**	**139 979**	**213 021**	**106,4**	**106,3**

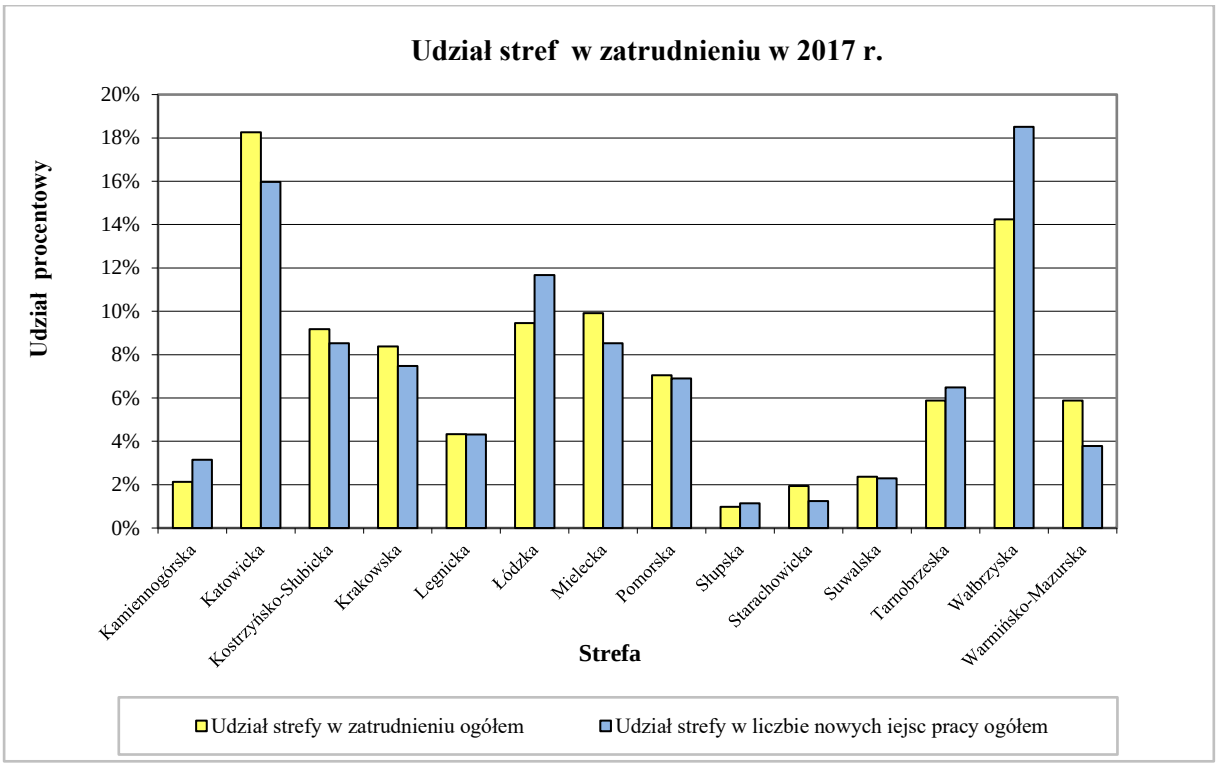
Najwyższą dynamiką w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy charakteryzowała się strefa suwalska. Liczba nowych miejsc pracy wzrosła w tej strefie o 55,7%, ale było to w dużej mierze wynikiem uwzględnienia w sprawozdawczości przedsiębiorcy Iryd, któremu w 2017 r. unieważniono zezwolenie w części określającej termin jego obowiązywania i tym samym na koniec 2017 r. wykazano jako ważne. Znacząca dynamika tworzenia nowych miejsc pracy wystąpiła też w strefie mieleckiej i katowickiej. W pierwszej z nich liczba nowych miejsc pracy wzrosła o 21,4%, przede wszystkim dzięki inwestycjom: Bury, MTU Aero Engines Polska, Fibrain, Fabryka Cukierków Pszczółka, Pratt&Whitney Rzeszów i BorgWarner Poland, zaś w drugiej – o 15%, m.in. za sprawą inwestycji NGK Ceramics Polska, Opel Manufacturing Poland, AIUT, Kirchhoff Polska, BMZ Poland, Ficomirrors Polska, Tenneco Automotive Eastern Europe i YS Poland Automat.

Spadek liczby nowych miejsc pracy odnotowały strefy: kostrzyńsko-słubicka, legnicka, łódzka, pomorska, słupska, starachowicka, tarnobrzeska, wałbrzyska i warmińsko-mazurska. Był on spowodowany wspominanym już wygaśnięciem zezwoleń w związku z upływem terminu ich ważności, w przypadku ww. stref – 197 zezwoleń. W wyniku wygaśnięcia tych zezwoleń w sprawozdawczości, którą objęci są przedsiębiorcy posiadający ważne zezwolenia, nie zostało wykazanych ponad 34,8 tys. nowych miejsc pracy, przy czym 21,8 tys. zostało uwzględnionych jako utrzymane miejsca pracy, ponieważ część przedsiębiorców, którym wygasły zezwolenia działa w strefie na podstawie innych zezwoleń i wykazuje zatrudnienie będące wynikiem realizacji inwestycji objętych zezwoleniami, które utraciły moc.

Największym udziałem w zatrudnieniu ogółem charakteryzuje się strefa katowicka. W 2017 r. wynosił on 18,3%, m.in. dzięki inwestycjom takich firm jak: TRW Polska, Opel Manufacturing Poland, NGK Ceramics Polska, LEAR Corporation Poland II i Tenneco Automotive Eastern Europe.

Drugą pod względem udziału w zatrudnieniu była strefa wałbrzyska, z wynikiem na poziomie 14,2%, przede wszystkim za sprawą inwestycji spółek: IBM Global Services Delivery Centre Polska, Electrolux Poland, Mahle Polska, WABCO Polska, Faurecia Wałbrzych, Volkswagen Poznań (we Wrześni) i Toyota Motor Manufacturing Poland.

Strefy: mielecka, łódzka i kostrzyńsko-słubicka to kolejne strefy wyróżniające się udziałem w zatrudnieniu ogółem. Na każdą z tych stref przypadło ponad 9% łącznego zatrudnienia w strefach.

Wyżej wspomniane strefy miały również największy udział w liczbie utworzonych nowych miejsc pracy, przy czym największym udziałem charakteryzuje się strefa wałbrzyska. W 2017 r. na tę strefę przypadło 18,5% wszystkich nowych miejsc pracy powstałych w strefach. W przypadku strefy katowickiej udział w liczbie nowych miejsc pracy wyniósł 16,0%, w łódzkiej – 11,7%, a w strefie kostrzyńsko-słubickiej i mieleckiej – po 8,5%. Łącznie na te pięć stref przypadło ponad 63% wszystkich nowych etatów.

Najwięcej nowych miejsc pracy utworzył Electrolux Poland, który posiada zakłady produkcyjne w strefie wałbrzyskiej i katowickiej. Łącznie we wszystkich zakładach zlokalizowanych w ww. strefach przedsiębiorca utworzył ponad 4 tys. nowych miejsc pracy. Niespełna 4 tys. nowych miejsc pracy powstało w IBM Global Services Delivery Centre Polska prowadzącym działalność w strefie wałbrzyskiej.

Wiodący inwestorzy

W porównaniu z 2016 r. lista największych inwestorów uległa niewielkim zmianom. W czołowej piętnastce nie ma Michelin Polska i Sitech, które w roku 2016 znajdowały się odpowiednio na pozycji piątej i czternastej. Z pozycji trzeciej na czternastą spadł Volkswagen Motor Polska. Zmiany te są wynikiem wygaśnięcia zezwoleń w związku z upływem terminu ich obowiązywania. Toyota Motor Industries Poland, która w 2016 r. znajdowała się na trzynastej pozycji, połączyła się z Toyotą Motor Manufacturing Poland, co pozwoliło tej ostatniej spółce zachować drugie miejsce w rankingu. Z dziewiątej na czwartą pozycję awansował NGK Ceramics Polska, a z piętnastej na dziewiątą – 3M Wrocław. Do czołowej piętnastki inwestorów, na pozycję siódmą, po rocznej przerwie powrócił Opel Manufacturing Poland. Na pozycję trzynastą awansowała Essity Operations Poland, a na piętnastą – Indesit Company Polska.

Tabela 6. Wiodący inwestorzy w specjalnych strefach ekonomicznych według wartości poniesionych nakładów inwestycyjnych

Lp.	Przedsiębiorca	Strefa	Branża	Kraj pochodzenia kapitału
1	Volkswagen Poznań sp. z o.o.	Wałbrzyska i Kostrzyńsko-Słubicka	Motoryzacja (samochody)	Luksemburg
2	Toyota Motor Manufacturing Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Motoryzacja (skrzynie biegów i silniki)	Belgia
3	Mondi Świecie S.A.	Pomorska	Papiernicza	Holandia
4	NGK Ceramics Polska sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (filtry ceramiczne do silników diesla)	Japonia
5	Mondelez Polska Production sp. z o.o.	Wałbrzyska	Spożywcza	Holandia
6	Bridgestone Stargard sp. z o.o.	Pomorska	Produkcja opon	Belgia
7	Opel Manufacturing Poland sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (samochody i silniki)	USA
8	Electrolux Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska i Katowicka	Sprzęt gospodarstwa domowego	Szwecja
9	3M Wrocław sp. z o.o.	Wałbrzyska	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych	Holandia
10	UMA Investment sp. z o.o.	Łódzka	Spożywcza	USA
11	Gillette Poland International sp. z o.o.	Łódzka	Produkcja maszynek do golenia	Luksemburg
12	LG Display Poland sp. z o.o.	Tarnobrzeska	Produkcja paneli LCD	Korea Płd.
13	Essity Operations Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Produkcja środków higieny osobistej	Niemcy
14	Volkswagen Motor Polska sp. z o.o.	Legnicka	Motoryzacja (silniki)	Niemcy
15	Indesit Company Polska sp. z o.o.	Łódzka	Sprzęt gospodarstwa domowego	Włochy

Łączne nakłady inwestycyjne piętnastu największych inwestorów na koniec 2017 r. wyniosły ponad 23,6 mld zł, co stanowiło 22,2% całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych w strefach (tj. o 0,5 pkt proc. więcej niż w roku 2016).

W czołowej piętnastce najsilniej reprezentowana jest branża motoryzacyjna, na którą przypadło 45,7% wartości inwestycji zrealizowanych przez piętnastu wiodących inwestorów. Z kolei pod względem kraju pochodzenia kapitału wyróżnia się Luksemburg (z udziałem w zainwestowanym kapitale na poziomie 23,4%) oraz Holandia (19,4%). Zdecydowanie dominują inwestycje zrealizowane na terenie województwa dolnośląskiego i śląskiego – przypadło na nie blisko 47,6% środków zainwestowanych przez piętnastu największych inwestorów.

Efekty w przeliczeniu na zagospodarowany obszar stref

W 2017 r. obszar zajęty przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wyniósł blisko 9 317,54 ha, tj. o 486,68 ha więcej w porównaniu z rokiem 2016.

W pięciu strefach (kamiennogórskiej, łódzkiej, słupskiej, starachowickiej i tarnobrzeskiej) powierzchnia gruntów zajętych pod działalność objętą zezwoleniami zmniejszyła się, a w pozostałych wzrosła. Największy wzrost odnotowały strefy: warmińsko mazurska (o prawie 199 ha) i mielecka (o niespełna 194 ha).

W 2017 r. na 1 ha terenu zagospodarowanego przez inwestorów posiadających zezwolenie na działalność w strefach przypadło 11,44 mln zł nakładów inwestycyjnych i 38 miejsc pracy. W porównaniu z rokiem 2016 średnia wartość nakładów inwestycyjnych na 1 ha była niższa o 1,27 mln zł, zaś średnia liczba miejsc pracy nie zmieniła się.

Tabela 7. Efekty w przeliczeniu na 1 ha terenu wykorzystanego pod działalność objętą zezwoleniami

Lp.	Strefa	Teren zajęty przez przedsiębiorców działających na podstawie zezwolenia (ha)	Nakłady inwestycyjne na 1 ha (w mln zł)	Miejsca pracy na 1 ha
1	Kamiennogórska	152,48	16,77	49
2	Katowicka	1 039,61	15,97	62
3	Kostrzyńsko-Słubicka	867,36	8,22	37
4	Krakowska	542,30	7,82	55
5	Legnicka	314,92	16,30	49
6	Łódzka	793,57	16,78	42
7	Mielecka	716,24	10,94	49
8	Pomorska	1 198,37	8,75	21
9	Słupska	224,28	7,10	16
10	Starachowicka	189,30	9,46	36
11	Suwalska	264,08	9,47	32
12	Tarnobrzeska	643,61	11,61	32
13	Wałbrzyska	1 632,31	13,96	31
14	Warmińsko-Mazurska	739,12	4,23	28
		9 317,55	**11,44**	**38**

Biorąc pod uwagę nakłady inwestycyjne na 1 ha według stanu na koniec 2017 r. wynik na zbliżonym poziomie, tj. 16 % osiągnęły strefy: kamiennogórska, katowicka, legnicka i łódzka. Największy przyrost inwestycji na 1 ha w stosunku do 2016 r. odnotowano w strefie suwalskiej (1,45 mln zł) i kamiennogórskiej (1,04 mln zł). Niewielki wzrost inwestycji w przeliczeniu na 1 ha terenów zagospodarowanych przez inwestorów posiadających ważne zezwolenie wystąpił także w strefach: katowickiej, krakowskiej i tarnobrzeskiej. W pozostałych 9 strefach nastąpiło obniżenie wartości zrealizowanych inwestycji na 1 ha.

Spadek ten wyniósł od 0,23 mln zł do 10,58 mln zł i był największy w strefie legnickiej (przede wszystkim z powodu wygaśnięcia 13 zezwoleń, którym upłynął termin obowiązywania).

W odniesieniu do wielkości zatrudnienia przypadającego na 1 ha najlepszy rezultat osiągnęły strefy katowicka (62 etaty), krakowska (55 etaty) oraz kamiennogórska, legnicka i mielecka (każda po 49 etatów).

W 2017 r. zmiany liczby miejsc pracy w przeliczeniu na 1 ha w porównaniu z rokiem 2016 nie były znaczące. Wzrost wystąpił w strefach: kamiennogórskiej, krakowskiej, mieleckiej, pomorskiej, starachowickiej, suwalskiej i tarnobrzeskiej, ale wynosił on od jednego do dwóch miejsc pracy. W strefie legnickiej i wałbrzyskiej liczba miejsc pracy na 1 ha nie uległa zmianie. Spadek liczby miejsc pracy miał miejsce w pięciu strefach i największy był w strefie warmińsko-mazurskiej (o 5 miejsc pracy).

Struktura inwestycji według kraju pochodzenia kapitału

Dla określenia kraju pochodzenia kapitału zagranicznego przyjęto, tak jak w poprzednich latach, jedną z definicji stosowanych przez Narodowy Bank Polski, tj. kraj siedziby nierezydenta będącego udziałowcem w danej firmie lub posiadającego oddział.

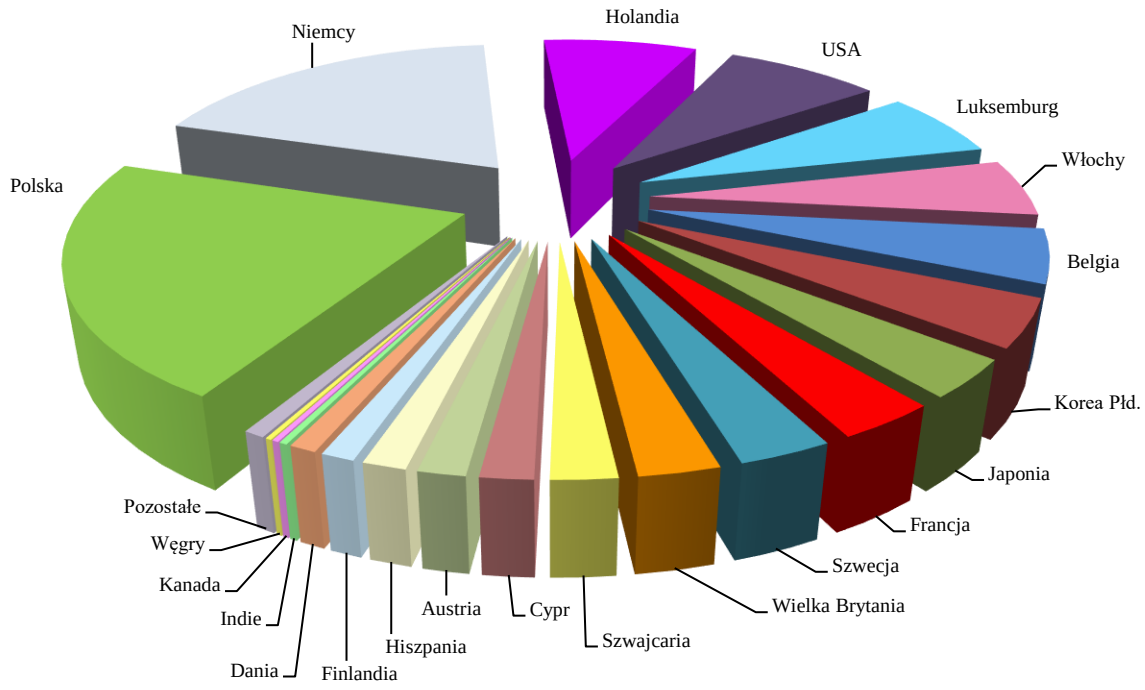
Tabela 8. Struktura geograficzna zainwestowanego kapitału

Lp.	Kraj pochodzenia kapitału	Wartość kapitału (w mln zł)	Udział w łącznym kapitale
1	Polska	22 968,1	21,55%
2	Niemcy	20 046,7	18,81%
3	Holandia	8 764,9	8,22%
4	USA	8 679,7	8,14%
5	Luksemburg	6 765,8	6,35%
6	Włochy	5 689,6	5,34%
7	Belgia	5 227,4	4,90%
8	Korea Płd.	4 553,7	4,27%
9	Japonia	3 591,9	3,37%
10	Francja	3 523,9	3,31%
11	Szwecja	3 215,6	3,02%
12	Wielka Brytania	2 778,3	2,61%
13	Szwajcaria	2 249,0	2,11%
14	Cypr	1 799,4	1,69%
15	Austria	1 630,6	1,53%
16	Hiszpania	1 505,9	1,41%
17	Finlandia	1 157,5	1,09%
18	Dania	953,4	0,89%
19	Indie	274,5	0,26%
20	Kanada	235,5	0,22%
21	Węgry	216,0	0,20%
22	Pozostałe	747,2	0,71%
RAZEM		**106 574,6**	**100,00%**

Na koniec 2017 r. ponad 68% wartości kapitału zainwestowanego w strefach pochodziło z sześciu krajów: Polski, Niemiec, Holandii, USA, Luksemburga i Włoch. W porównaniu z rokiem 2016 zmianie uległa pozycja lidera, bowiem Polska z udziałem przekraczającym 21% wyprzedziła Niemcy. Dodatkowo na piątym miejscu znalazł się Luksemburg, który awansował z trzynastej pozycji zajmowanej w 2016 r. Z pierwszej szóstki krajów wypadła Belgia. Przetasowania te były w dużej mierze wynikiem zmiany kraju pochodzenia największego inwestora strefowego, czyli Volkswagen Poznań, który w 2016 r. oznaczony był jako podmiot z kapitałem niemieckim, a w 2017 r. zmienił kapitał na luksemburski, a także upływu terminu ważności zezwoleń posiadanych przez inwestorów z kapitałem belgijskim i niemieckim, w tym zezwoleń: Toyota Motor Manufacturing Polska, Mahle i Volkswagen Motor Polska.

Poniższy wykres prezentuje kraje pochodzenia inwestorów i ich udział w skumulowanej wartości inwestycji na terenie stref.

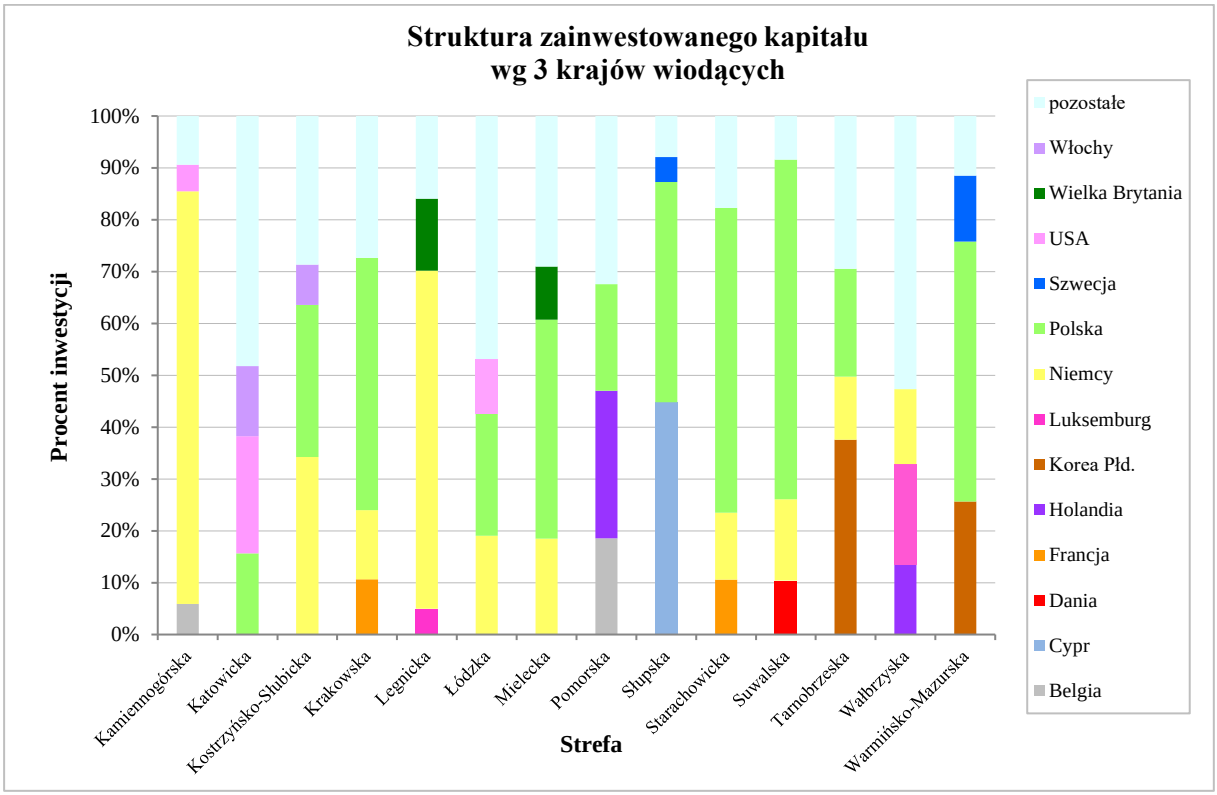
Struktura zainwestowanego kapitału wg kraju pochodzenia

W 2017 r. na pierwsze miejsce pod względem kapitału ulokowanego w strefach – po rocznej przerwie – powrócili przedsiębiorcy z Polski, wyprzedzając inwestorów z Niemiec, których inwestycje dominowały w 2016 r. Inwestycje przedsiębiorców z polskim kapitałem wyniosły prawie 23 mld zł i stanowiły ponad 21,5% ogólnej wartości zainwestowanego kapitału. Inwestycje firm z Niemiec wyniosły ponad 20 mld zł, co daje 18,8% inwestycji ogółem. Trzecią pozycję zajęli przedsiębiorcy z Holandii, wyprzedzając inwestorów z USA. Ich udziały w inwestycjach ogółem wyniosły odpowiednio 8,22% i 8,14%, a więc były na poziomie zbliżonym do roku 2016.

W stosunku do 2016 r. w rankingu państw wiodących pod względem nakładów inwestycyjnych nastąpiły istotne zmiany. Największe to wspomniana już zmiana lidera z Niemiec na Polskę i awans Luksemburga z pozycji trzynastej na piątą. O dwie pozycje w rankingu awansowała Japonia (z jedenastej na dziewiątą) i Indie (z dwudziestej pierwszej na dziewiętnastą). Szwajcaria spadła natomiast o 4 pozycje (z dziewiątej na trzynastą), a Belgia i Francja – o dwie pozycje (odpowiednio z piątego miejsca na siódme i z ósmego na dziesiąte). Dziesięć krajów zajęło takie same miejsca jak w 2016 r. Pozostałe awansowały lub spadały o jedną pozycję.

Na poniższym wykresie została przedstawiona struktura zainwestowanego kapitału w poszczególnych strefach według trzech krajów wiodących pod względem wartości dokonanych inwestycji.

Na koniec 2017 r. największym udziałem kapitału pochodzącego z Polski, podobnie jak w roku 2016, charakteryzowały się strefy: suwalska i starachowicka. Stanowił on ponad połowę całkowitych nakładów inwestycyjnych i wynosił odpowiednio: 65,5% i 58,81%. Udział przekraczający 50% odnotowała też strefa warmińsko-mazurska, w której dotychczas dominował kapitał holenderski, a zmiana jest wynikiem wygaśnięcia zezwolenia dla Michelin Polska. Do największych polskich inwestorów w strefie suwalskiej należały spółki: Tanne, Padma, Bison Chucks i Porta KMI Poland, w starachowickiej – Grupa Azoty Zakłady Azotowe Puławy, Cerrad oraz Valdi-Ceramika, a w warmińsko-mazurskiej – Cedrob, ILS, Polmlek, Spółdzielnia Mleczarska Mlekpol i Paged Sklejka.

Przedsiębiorcy z Polski zajęli również pierwsze miejsce pod względem kraju pochodzenia kapitału w strefach: krakowskiej (z udziałem na poziomie 48,7%, w dużej mierze dzięki Comarch, Grupie Azoty, Alupol Films, Werner Kenkel Bochnia i Trailis Zasław TSS),

mieleckiej (z udziałem 42,2,7%, m.in. dzięki spółkom Blek-Meble, Fabryka Cukierków Pszczółka, Bury i ST3 Offshore) i łódzkiej (23,5%, m.in. za sprawą inwestycji Ceramiki Paradyż, Ceramiki Tubądzin, Wielton, Press Glass, Medana Pharma). W łódzkiej strefie kapitał pochodzący z Polski osiągnął najwyższą wartość spośród wszystkich stref i wyniósł ponad 3,1 mld zł.

Duży udział kapitału polskiego charakteryzował też strefy: słupską (42,5%), kostrzyńsko-słubicką (29,3%), tarnobrzeską (20,8%) i pomorską (20,6%).

Największym udziałem kapitału niemieckiego, sięgającym aż 79,6%, charakteryzowała się strefa kamiennogórska. Jest to efektem przede wszystkim inwestycji firmy BDN należącej do Grupy Bauer, zajmującej się drukiem gazet i czasopism. Przedsiębiorca ten zainwestował ponad 800 mln zł. Znaczące inwestycje zrealizowały też Takata Parts Polska, WEPA Professional Piechowice i Dr.Schneider Automotive Polska. Niewiele mniej (65,2%) wyniósł udział inwestycji niemieckich w strefie legnickiej, w której swoje inwestycje ulokował Volkswagen Motor Polska, BASF Polska, Winkelmann i Sitech. Jednocześnie legnicka strefa zajęła pierwsze miejsce pod względem wartości inwestycji pochodzących z tego kraju, która wyniosła prawie 3,35 mld zł. Inwestycje pochodzące z Niemiec dominowały również w strefie kostrzyńsko-słubickiej (34,2% całkowitych nakładów, w głównej mierze dzięki spółkom: Homanit Polska, Gedia Poland i Phoenix Contact Wielkopolska). W strefie wałbrzyskiej, w której inwestuje m.in. Essity Operations Poland (wcześniej jako SCA Hygiene Products), Mercedes-Benz Manufacturing Poland, Creaton Polska i PCC, Niemcy znalazły się na drugiej pozycji w grupie trzech wiodących krajów pochodzenia zainwestowanego kapitału (z udziałem 14,49%), ale wartość inwestycji niemieckich była niewiele mniejsza niż w strefie legnickiej i wyniosła 3,3 mld zł.

Przedsiębiorcy z Holandii, podobnie jak w latach poprzednich, dominują w strefie pomorskiej. Inwestycje z tego kraju wyniosły prawie 3 mld zł i stanowiły 28,42% ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych przypadających na tę strefę (przede wszystkim dzięki spółkom: Mondi Świecie, Zakłady Farmaceutyczne POLPHARMA i Mondi Corrugated Świecie). W strefie wałbrzyskiej Holandia znalazła się na trzeciej pozycji jako kraj pochodzenia inwestycji, z udziałem wynoszącym 13,4%, ale to w tej strefie wartość inwestycji holenderskich była najwyższa i wyniosła 3,06 mld zł. Było to zasługą inwestycji przedsiębiorców: Mondelez Polska Production, 3M Wrocław i WABCO Polska. Na te dwie strefy przypadło prawie 69% ogółu inwestycji z kapitałem holenderskim zrealizowanych we wszystkich strefach.

Inwestycje amerykańskie skoncentrowały się przede wszystkim w strefie katowickiej. Ich wartość przekroczyła 3,75 mld zł, co stanowiło 22,6% ogólnej sumy nakładów inwestycyjnych w tej strefie i blisko 43,3% inwestycji amerykańskich w strefach ogółem. Wśród inwestorów amerykańskich przodował Opel Manufacturing Poland, którego nakłady przekroczyły 1,36 mld zł, Nexteer Automotive Poland, Eaton Automotive Systems i Adient Seating Poland. Na tych czterech inwestorów przypadło 74% ogólnej kwoty inwestycji amerykańskich w strefie katowickiej. Pod względem wartości inwestycji pochodzących z USA wyróżniały się także strefy: łódzka (1,4 mld zł, głównie za sprawą UMA Investments, co dało USA trzecie miejsce w strukturze kapitałowej tej strefy), pomorska (1,25 mld zł, w dużej mierze dzięki przedsiębiorcy International Paper Cellulose Fibers (Poland), który

w poprzednich latach nosił nazwę Weyerhaeuser Poland, International Paper-Kwidzyn i SPX Flow Technology Poland) oraz wałbrzyska (1,16 mld zł, m.in. dzięki inwestycji Adient Poland, Bama Europa i Harris Calorific International).

Znaczącym udziałem kapitału z Luksemburga charakteryzowała się strefa wałbrzyska. Inwestycje z tego kraju stanowiły 19,4% łącznej wartości inwestycji tej strefy i wyniosły ponad 4,4 mld zł. Oznacza to, że na strefę wałbrzyską przypadło ponad 65% inwestycji z Luksemburga, przede wszystkim dzięki Volkswagen Poznań działającemu we Wrześni. W strefie łódzkiej ponad 1,16 mld zł zainwestował Gilette Poland International, ale nie pozwoliło to Luksemburgowi znaleźć się wśród trzech wiodących krajów pochodzenia kapitału ulokowanego w tej strefie.

Przedsiębiorcy z kapitałem włoskim zainwestowali najwięcej w strefie katowickiej. Z udziałem na poziomie 13,5% Włochy znalazły się na trzeciej pozycji jako kraj pochodzenia kapitału w tej strefie. Inwestycje włoskie wyniosły ponad 2,24 mld zł, a do grona największych inwestorów należały: Brembo Poland, Magneti Marelli Poland, Magneti Marelli Suspension Systems Bielsko i Ferroli Poland. W strefie kostrzyńsko-słubickiej inwestycje z Włoch również znalazły się na trzecim miejscu pod względem wartości, ale ich udział wynosił niespełna 7,8%. Mniejszy udział, ale większą wartość miały inwestycje włoskie w strefie łódzkiej i wałbrzyskiej. Wyniosły one odpowiednio 1,31 mld zł (głównie dzięki inwestycji Indesit Company Polska) i 1,13 mld zł (m.in. za sprawą Marcegaglia Poland i Lowara Vogel Polska).

Największe inwestycje z kapitałem belgijskim zostały zrealizowane w strefie wałbrzyskiej i wyniosły prawie 2,38 mld zł. Przyczyniły się do tego inwestycje Toyota Motor Manufacturing Poland w Wałbrzychu i Jelczu-Laskowicach. Inwestycje z Belgii nie znalazły się jednak w gronie trzech krajów wiodących w strefie wałbrzyskiej. Kapitał belgijski był na drugim miejscu wśród głównych krajów pochodzenia inwestycji w strefie kamiennogórskiej, ale jego udział wyniósł jedynie 5,9% ogółu inwestycji w tej strefie. W strefie pomorskiej Belgia – z inwestycjami na poziomie 1,95 mld zł i udziałem wynoszącym prawie 18,6% – uplasowała się na trzecim miejscu w strukturze kapitałowej. Było to głównie zasługą inwestycji Bridgestone Stargard i Solvay Advanced Silicas Poland.

Inwestycje spółek z Korei Południowej dominowały w strefie tarnobrzeskiej. Wyniosły one ponad 2,8 mld zł i stanowiły prawie 37,6% łącznych nakładów inwestycyjnych w tej strefie. Do największych inwestorów należały firmy: LG Display Poland, LG Electronics Wrocław i Dongseo Display Poland. Korea Południowa była też jednym z głównych krajów pochodzenia inwestycji w strefie warmińsko-mazurskiej. Było to zasługą przedsiębiorcy LG Electronics Mława, na którego przypadło ponad 25,6% wartości inwestycji w tej strefie.

Japonia, choć zajęła dziewiąte miejsce w strukturze geograficznej inwestycji w strefach, to w żadnej strefie nie znalazła się w grupie trzech wiodących krajów. Przedsiębiorcy z kapitałem japońskim zainwestowali najwięcej w strefie katowickiej – ponad 1,86 mld zł. To w tej strefie ulokował się NGK Ceramics Polska – największy inwestor strefowy z Japonii, na którego przypadło 96% nakładów przedsiębiorców japońskich w strefie katowickiej i prawie 50% inwestycji z Japonii we wszystkich strefach. W strefie wałbrzyskiej inwestorzy japońscy ulokowali kapitał o wartości 1,51 mld zł, co stanowi 42,1% ogółu inwestycji. Najwięksi inwestorzy to: Sumika, Bridgestone Diversified Products Poland i AKS Precision Ball Polska.

Inwestycje francuskie znalazły się na trzeciej pozycji wśród trzech wiodących krajów pochodzenia kapitału w strefie krakowskiej i starachowickiej. Ich udział ukształtował się na zbliżonym poziomie i wyniósł odpowiednio 10,7% i 10,6%. Wartość inwestycji w strefie krakowskiej to 452,0 mln zł, a w strefie starachowickiej – 189,7 mln zł. Znacznie mniejszy udział, ale większą wartość miały inwestycje przedsiębiorców z Francji w strefie katowickiej i łódzkiej. Wyniosły one odpowiednio 1,09 mld zł i 472,4 mln zł, co dało udział na poziomie 6,5% i 3,5% inwestycji ogółem w danej strefie.

W 2016 r. Szwecja powróciła na trzecie miejsce w strukturze kapitałowej w strefie słupskiej z udziałem wynoszącym 4,9% całkowitej wartości inwestycji. W strefie warmińsko-mazurskiej inwestycje szwedzkie miały wyższy udział – 12,7% i wynik ten był zasługą przedsiębiorcy Swedwood Poland. Największy szwedzki inwestor – Electrolux Poland ulokował się jednak w strefie wałbrzyskiej i katowickiej. Przypadło na niego 44,8% ogółu inwestycji szwedzkich w strefach.

Inwestycje z Wielkiej Brytanii skoncentrowały się w strefie legnickiej i mieleckiej, przy czym w legnickiej kraj ten zajął drugie miejsce w strukturze geograficznej inwestycji z udziałem wynoszącym prawie 13,9%, a w mieleckiej – trzecie, z udziałem ok. 10,3%. Wartość inwestycji brytyjskich w obu strefach była zbliżona i wynosiła odpowiednio: 711,7 mln zł i 805,9 mln zł. Na wynik strefy legnickiej wpływ miała inwestycja Sanden Manufacturing Poland, a w przypadku strefy mieleckiej – m.in. inwestycje Goodrich Aerospace Poland i Polskich Zakładów Lotniczych. Duże inwestycje brytyjskie ulokowały się też w strefie tarnobrzeskiej (Pilkington Automotive Poland) i kostrzyńsko-słubickiej (R.Twining and Company).

Szwajcaria, podobnie jak Japonia, w żadnej strefie nie była w trójce krajów dominujących, ale w strukturze kapitałowej inwestycji w strefach zajęła trzynaste miejsce. Najwięksi inwestorzy szwajcarscy to: Colgate-Palmolive Manufacturing (Poland) i Ronal Polska w strefie wałbrzyskiej, LEK w strefie łódzkiej i Wawel w krakowskiej. Na tych czterech przedsiębiorców przypadło prawie 65% inwestycji szwajcarskich ogółem.

Wysoki udział kapitału pochodzącego z Cypru charakteryzował strefę słupską. W tej strefie inwestycje cypryjskie – za sprawą Kronospan Polska – stanowią prawie 44,8% zainwestowanego kapitału. Przedsiębiorcy z kapitałem cypryjskim zrealizowali też duże inwestycje w strefie łódzkiej, gdzie zainwestowali: Chipita Poland, Animex Foods K2 i Sponcel oraz w strefie mieleckiej, w której działa Kronospan HPL i Kronoflooring Mielec. Na te trzy strefy przypadło prawie 90% łącznej wartości inwestycji cypryjskich w strefach.

Przedsiębiorcy pochodzący z Danii zainwestowali najwięcej w strefie suwalskiej. Inwestycje duńskie wyniosły tam 259,7 mln zł, co dało udział w ogólnej wartości inwestycji na poziomie 10,4% (w dużej mierze dzięki Rockwool Polska). Do strefy kostrzyńsko-słubickiej trafiło więcej kapitału duńskiego (344,3 mln zł), ale dało to Danii udział na poziomie 4,8% wartości inwestycji w tej strefie.

Struktura branżowa inwestycji

Struktura branżowa inwestycji w strefach została określona na poziomie działów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług ustanowionej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. poz. 1293, z późn. zm.). W związku z wprowadzeniem z dniem 1 stycznia 2016 r. nowej Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług rozporządzenie dotyczące klasyfikacji z 2008 r. zostało uchylone, niemniej jednak w większości ważnych zezwoleń przedmiot działalności określony jest według tej klasyfikacji.

W 2017 r. struktura skumulowanej wartości inwestycji uległa nieznacznej zmianie w stosunku do lat ubiegłych. Najistotniejsza zmiana dotyczy awansu branży maszynowej (dział 28) z dziesiątej na siódmą pozycję oraz spadku branży elektronicznej (dział 26) z siódmej na jedenastą lokatę. Do pierwszej dwudziestki branż powróciła produkcja napojów (11) i usługi BPO ujęte w dziale 69 PKWiU.

Tabela 9. Struktura branżowa skumulowanej wartości inwestycji

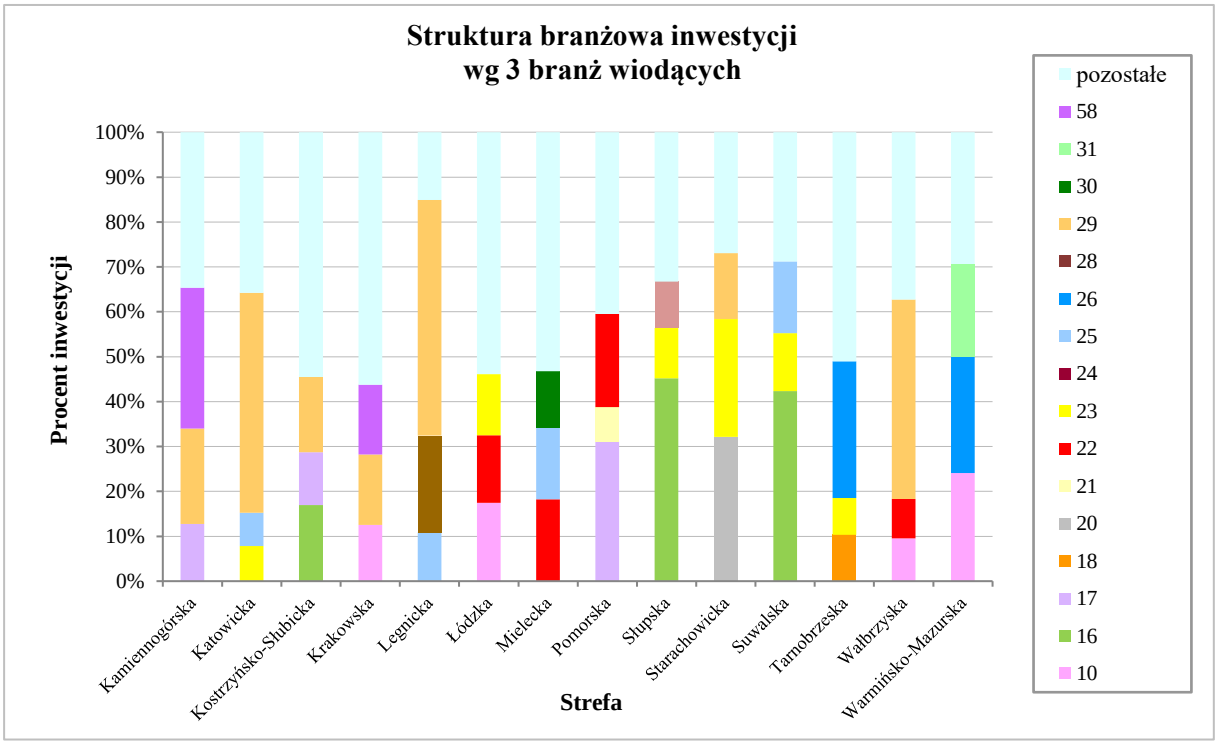
Lp.	Dział PKWiU	Nazwa działu	Inwestycje (w mln zł)	Udział w inwestycjach ogółem
1	29	Pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	25 554,9	23,98%
2	22	Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	10 548,5	9,90%
3	25	Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	8 171,8	7,67%
4	17	Papier i wyroby z papieru	7 848,9	7,36%
5	10	Artykuły spożywcze	7 435,1	6,98%
6	23	Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	6 579,8	6,17%
7	28	Maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	5 790,5	5,43%
8	20	Chemikalia i wyroby chemiczne	5 530,5	5,19%
9	27	Urządzenia elektryczne i nieelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego	5 341,8	5,01%
10	16	Drewno i wyroby z drewna i korka, z wył. mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	5 081,5	4,77%
11	26	Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	4 325,8	4,06%
12	24	Metale	2 141,0	2,01%
13	31	Meble	1 971,2	1,85%
14	58	Usługi zw. z działalnością wydawniczą	1 687,0	1,58%
15	52	Magazynowanie i usługi wspomagające transport	1 646,1	1,54%
16	21	Podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne	1 545,8	1,45%
17	30	Pozostały sprzęt transportowy	1 307,9	1,23%
18	18	Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji	1 221,1	1,15%
19	69	Usługi prawne, rachunkowo-księgowe i doradztwa podatkowego	462,9	0,43%
20	13	Wyroby tekstylne	432,0	0,41%
21	11	Napoje	430,7	0,40%
22	32	Pozostałe wyroby	367,6	0,34%
23		Inne	1 152,1	1,09%
		Razem	**106 574,5**	**100,00%**

Tak jak w latach poprzednich największy udział w łącznych nakładach inwestycyjnych miał sektor motoryzacyjny, tj. blisko 23,98%. Drugie miejsce zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych z udziałem wynoszącym 9,9% (w 2016 r. – 10,6%), zaś trzecie – z udziałem na poziomie 7,67% – producenci wyrobów metalowych gotowych.

Wzrost skumulowanej wartości inwestycji w 2017 r. nastąpił w dziewięciu branżach, przy czym największy odnotował sektor spożywczy (o 893 mln zł) i drzewny (o 786 mln zł). Do wzrostu inwestycji w branży spożywczej przyczynili się: Tymbark MWS i Spółdzielnia Mleczarska Mlekpol (z warmińsko-mazurskiej sse), Bama Europa (z wałbrzyskiej sse) i Wawel (ze strefy krakowskiej), a w drzewnej – Tanne (w suwalskiej), Kronospan Polska (w słupskiej) i Horizont Projekt Development (w warmińsko-mazurskiej).

Największym spadkiem skumulowanej wartości inwestycji w 2017 r. charakteryzował się dział 26 obejmujący komputery, wyroby elektroniczne i optyczne. Inwestycje w tym sektorze zmniejszyły się o prawie 1,55 mld zł. Niewiele mniejszy spadek miał miejsce w przypadku działu 29 – pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy, i wyniósł ok. 1,52 mld zł. Skumulowana wartość nakładów inwestycyjnych producentów wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych spadła natomiast o prawie 1,35 mld zł. Przyczyną ww. spadków w dużej mierze był upływ terminu ważności zezwoleń posiadanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w ww. branżach i wynikające z tego pominięcie efektów ich działalności w sprawozdawczości z funkcjonowania stref.

Struktura inwestycji w poszczególnych strefach z uwzględnieniem trzech wiodących branż została przedstawiona na poniższym wykresie.

Branża motoryzacyjna (dział 29), najsilniej reprezentowana wśród inwestorów, należała do wiodących w czterech strefach, tj.: w legnickiej, katowickiej, wałbrzyskiej i krakowskiej.

W strefie legnickiej jej udział przekroczył połowę wartości zainwestowanego kapitału i wyniósł prawie 52,5%. W strefie katowickiej i wałbrzyskiej udział branży motoryzacyjnej wyniósł odpowiednio 49,0% i 44,4%. W strefie legnickiej do największych inwestorów z tej branży należeli: Volkswagen Motor Polska i BASF Polska, w katowickiej – NGK Ceramics Polska, Opel Manufacturing Poland, Brembo Poland i Nexteer Automotive Poland, a w wałbrzyskiej - Volkswagen Poznań we Wrześni, Toyota Motor Manufacturing Poland i Ronal. W strefie krakowskiej, w której zainwestował m.in. MAN Truck i Valeo Autosystemy, udział firm motoryzacyjnych wyniósł 15,7%. Dużym udziałem inwestycji z branży motoryzacyjnej charakteryzowały się również strefy: kamiennogórska (21,3%), kostrzyńsko-słubicka (16,8%) i starachowicka (14,7%), ale w żadnej z nich branża ta nie była dominująca.

Inwestycje związane z produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (dział 22), zajmujące drugą pozycję w strukturze branżowej inwestycji na terenie stref, wyraźnie dominowały w strefie mieleckiej, przede wszystkim dzięki Kronospan HPL i Firmie Oponiarskiej Dębica. Na dział 22 przypadło 18,25% ulokowanego w tej strefie kapitału. Większy udział, bo na poziomie 20,7%, producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych osiągnęli w strefie pomorskiej, ale inwestycje rzędu 2,17 mld zł pozwoliły na osiągnięcie drugiego miejsca w grupie wiodących branż w tej strefie. Znaczny udział tego sektora, pozwalający na zajęcie trzeciego miejsca wśród wiodących branż, charakteryzował strefę łódzką (15,1% ogółu poniesionych w niej wydatków) i wałbrzyską (8,75%). W strefie suwalskiej udział tego sektora wyniósł 11,4%, ale nie dało mu to żadnej lokaty w gronie trzech głównych branż.

Producenci wyrobów metalowych (dział 25), zajmujący trzecie miejsce w strukturze branżowej inwestycji, mieli znaczące udziały w inwestycjach stref: mieleckiej (16,0%), suwalskiej (15,9%), legnickiej (10,9%), łódzkiej (10,6%) i krakowskiej (10,2%). Tylko w przypadku strefy mieleckiej i suwalskiej pozwoliło to na zajęcie drugiej lokaty w gronie trzech wiodących branż, a w przypadku strefy legnickiej – trzeciego miejsca. W strefie katowickiej branża metalowa również zajęła trzecią pozycję wśród wiodących branż, ale jej udział wyniósł niespełna 7,4%. Wśród największych inwestorów z tej branży w strefie mieleckiej znalazły się spółki: ST3 Offshore (wcześniej jako Bilfinger Mars Offshore) i Ball Packaging Europe Lublin, a w strefie suwalskiej – Bison Chucks, Porta KMI Poland, Iryd i Serwistal. Mimo iż nie znalazło to odzwierciedlenia w strukturze trzech wiodących branż w strefie łódzkiej, to właśnie ta strefa przyciągnęła inwestycje z branży związanej z produkcją wyrobów metalowych o najwyższej wartości (ponad 1,41 mld zł). Było to głównie zasługą Gillette Poland International, którego inwestycje stanowiły prawie 82% ogółu inwestycji tej branży w strefie łódzkiej.

Firmy z branży papierniczej (dział 17) najwięcej zainwestowały w strefie pomorskiej, tj. ponad 3,25 mld zł (m.in. Mondi Świecie, International Paper-Kwidzyn, International Paper Cellulose Fibres (Poland)). Ich udział w łącznych nakładach inwestycyjnych poniesionych w tej strefie wynosił 31,0%. Ponadto znaczącym udziałem branży papierniczej charakteryzowała się strefa kamiennogórska (12,7%) oraz kostrzyńsko-słubicka (11,8%).

Producenci artykułów spożywczych (dział 10) byli licznie reprezentowani w strefie łódzkiej, m.in. dzięki inwestycjom: UMA Investments, Chipita Poland i Animex Foods. Nakłady

inwestycyjne przedsiębiorców z branży spożywczej o wartości 2,32 mld zł stanowiły 17,4% całkowitych kosztów inwestycji w strefie łódzkiej. Niewiele mniejsze nakłady inwestorzy z tej branży ponieśli w strefie wałbrzyskiej. Wydatki na poziomie 2,17 mld zł stanowiły 9,5% inwestycji strefy wałbrzyskiej, co dało tej gałęzi przemysłu drugie miejsce wśród trzech wiodących branż. Taką samą pozycję branża spożywcza zajęła w strefie warmińsko-mazurskiej, przy czym jej udział wyniósł 24,1% całkowitych wydatków. W strefie krakowskiej produkcja artykułów spożywczych znalazła się na trzecim miejscu z udziałem na poziomie 12,5% nakładów.

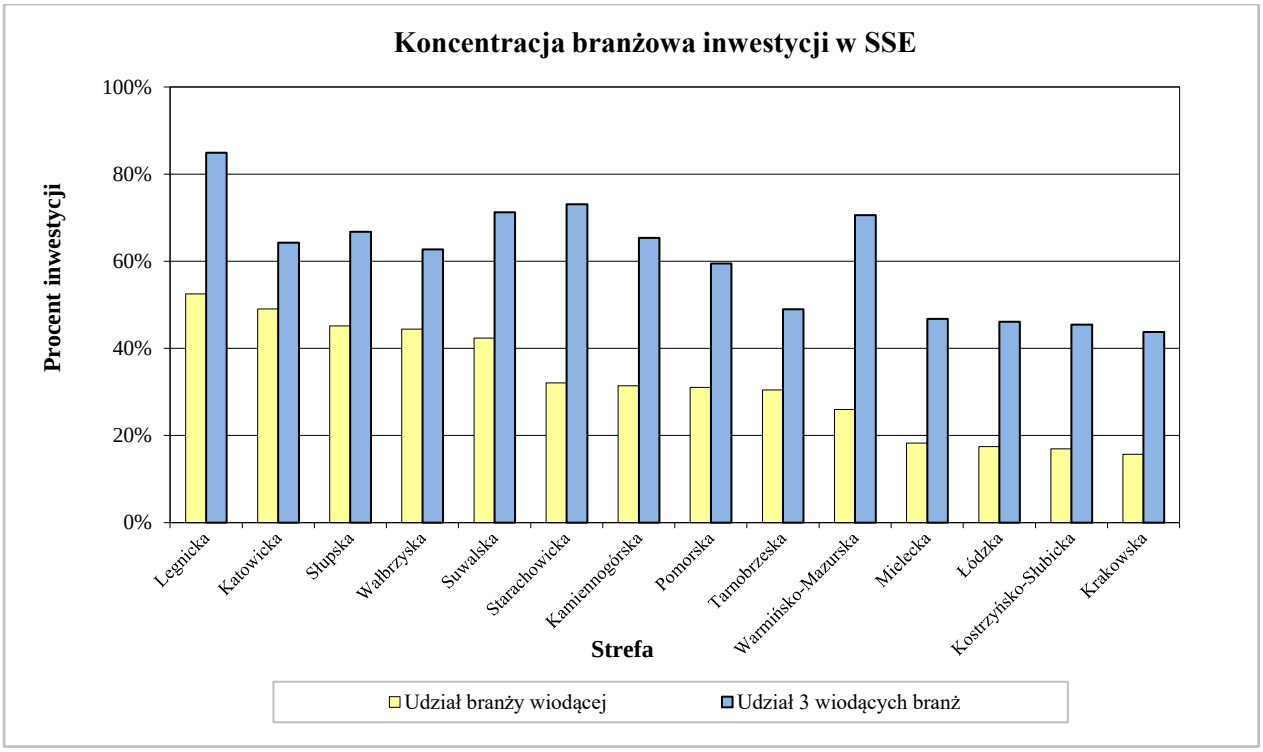
Działalność związana z produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (dział 23) znalazła się w grupie trzech wiodących branż w sześciu strefach. W strefach: starachowickiej, słupskiej i katowickiej branża ta zajmowała drugie miejsce pod względem udziału w inwestycjach, a w strefach: łódzkiej, suwalskiej i tarnobrzeskiej – trzecie miejsce. Wśród największych inwestorów z tej branży znajdują się: Saint-Gobain Innovative Materials Polska w katowickiej, Euroglas Polska i Ceramika Paradyż w strefie łódzkiej, Lafarge Cement w pomorskiej oraz Pilkington Automotive Poland w tarnobrzeskiej.

Producenci komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (dział 26) byli licznie reprezentowani w strefie tarnobrzeskiej, m.in. dzięki LG Display Poland, LG Electronics Wrocław, Dongseo Display Poland i LG Innotek Poland. Ich udział w inwestycjach na terenie tej strefy wyniósł 30,4%. Znaczący udział tej branży charakteryzował także strefę warmińsko-mazurską (26,0%), przede wszystkim za sprawą inwestycji LG Electronics Mława.

Inwestycje firm świadczących usługi związane z działalnością wydawniczą (dział 58), obejmujące swym zakresem także wydawanie oprogramowania komputerowego, dominowały w strefie kamiennogórskiej. Ich udział w całkowitych nakładach inwestycyjnych wyniósł 31,4%, dzięki inwestycji spółki BDN z Grupy Bauer, która zajmuje się drukiem gazet i czasopism. Działalność wydawnicza miała również znaczący udział w strefie krakowskiej, zajmując drugą pozycję wśród branż wiodących. Przypadło na nią 15,6% wartości kapitału ulokowanego w tej strefie, m.in. za sprawą inwestycji LSC Communications Europe, Comarch i Grupy Onet.

Branża drzewna (dział 16) dominowała w trzech strefach: słupskiej, suwalskiej i kostrzyńsko-słubickiej, przy czym w strefie suwalskiej i słupskiej jej udział w łącznej wartości zainwestowanego kapitału przekroczył 40%. W strefie suwalskiej było to głównie wynikiem inwestycji realizowanych przez: Pfleiderer MDF, Tanne i Padma 3.0, a w strefie słupskiej – inwestycji Kronospan Polska. Udział przetwórstwa drewna w strefie kostrzyńsko-słubickiej wyniósł 16,9%, ale to ta strefa przyciągnęła inwestycje o najwyższej wartości (ponad 1,2 mld zł). Inwestują tam m.in.: Barlinek Inwestycje, Homanit Polska i Homanit Krosno Odrzańskie oraz Swiss Krono.

Dominacja określonych sektorów w strukturze inwestycji stanowi bazę do tworzenia i rozwijania się klastrów. Poniższy wykres prezentuje stopień koncentracji branżowej poszczególnych stref poprzez określenie udziału branży wiodącej i trzech wiodących branż w całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych na ich terenie.

Tak jak w poprzednich latach największa koncentracja branżowa charakteryzowała strefę legnicką, w której na branżę wiodącą w 2017 r. przypadło prawie 52,5% wartości inwestycji. W strefach: katowickiej, słupskiej, wałbrzyskiej i suwalskiej udział branży dominującej ukształtował się na podobnym poziomie i wyniósł odpowiednio 49,0%, 45,2%, 44,4% i 42,4% zainwestowanego kapitału. W strefach: legnickiej, katowickiej i wałbrzyskiej branżą dominującą była motoryzacja, a w strefie słupskiej i suwalskiej – branża drzewna.

Strefa legnicka wyróżniała się także pod względem udziału trzech wiodących branż w wartości zainwestowanego kapitału – wyniósł on 84,9%. Kolejne miejsca przypadły strefie starachowickiej, suwalskiej i warmińsko-mazurskiej, z udziałem na poziomie odpowiednio 73,1%, 71,2% i 70,6%.

Z kolei relatywnie duże zróżnicowanie branżowe – podobnie jak w roku 2016 – charakteryzowało strefy: krakowską, kostrzyńsko-słubicką, łódzką i mielecką. Na branżę wiodącą w tych strefach przypadło od 15,7% do 18,25% łącznej wartości inwestycji, zaś udział trzech wiodących branż mieścił się w przedziale 43,8% – 46,75%.

Pomoc publiczna udzielona w specjalnych strefach ekonomicznych

Spółki zarządzające strefami korzystają ze zwolnienia podatkowego na podstawie przepisu § 2 rozporządzeń Rady Ministrów ustanawiających poszczególne strefy, zgodnie z którym zwalnia się od podatku dochodowego od osób prawnych dochody zarządzającego strefą w części wydatkowanej w roku podatkowym lub w roku po nim następującym na cele rozwoju strefy, w tym na nabycie przez zarządzającego nieruchomości lub innych rzeczy służących do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy oraz na modernizację i rozbudowę infrastruktury gospodarczej i technicznej na jej obszarze.

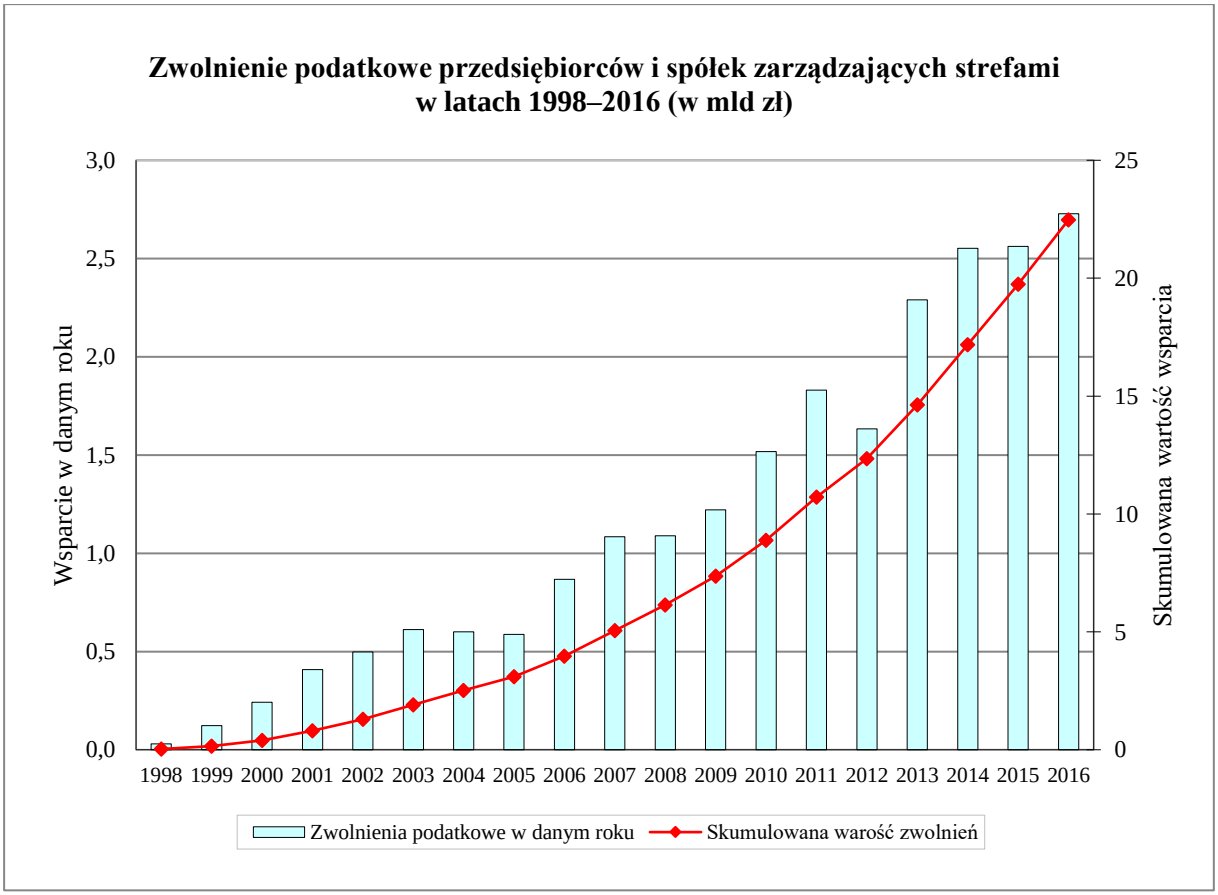
Dochody zwolnione od podatku dochodowego podatników prowadzących działalność na terenie specjalnych stref ekonomicznych i spółek zarządzających strefami w latach 1998–2016 przedstawiono w poniższej tabeli według danych przekazanych przez Ministra Finansów[1)].

Tabela 10. Zwolnienia podatkowe przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami

Rok	Podatek dochodowy od osób fizycznych			Podatek dochodowy od osób prawnych			Łączna wartość zwolnienia podatkowego (w tys. zł)
	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	
1998	17	8 930	3 433	24	75 165	27 127	30 560
1999	18	31 203	12 309	59	326 174	111 160	123 469
2000	18	66 485	26 403	91	715 168	215 123	241 526
2001	60	55 676	21 552	224	1 373 482	386 360	407 912
2002	77	70 770	27 384	191	1 677 036	469 570	496 954
2003	90	95 653	37 181	654	2 126 827	574 243	611 424
2004	95	136 483	53 452	272	2 810 969	546 733	600 185
2005	74	129 615	50 957	289	2 822 603	536 859	587 816
2006	71	129 739	51 043	346	4 300 638	817 121	868 164
2007	78	206 987	81 711	618	5 276 960	1 002 622	1 084 333
2008	94	226 750	89 381	442	5 263 462	1 000 058	1 089 439
2009	90	158 702	49 657	431	6 167 905	1 171 902	1 221 559
2010	115	223 861	70 195	511	7 619 874	1 447 776	1 517 971
2011	105	150 181	46 942	535	9 383 215	1 782 811	1 829 753
2012	107	119 548	36 915	538	8 402 465	1 596 468	1 633 383
2013	164	212 504	38 846	603	11 843 653	2 250 294	2 289 140
2014	182	134 551	39 678	687	13 220 306	2 511 858	2 551 536
2015	173	151 574	46 357	763	13 237 183	2 515 065	2 561 422
2016	136	160 521	49 416	775	14 102 223	2 679 422	2 728 838
Razem	-	**2 469 733**	**832 812**	-	**110 745 308**	**21 642 572**	**22 475 384**

[1)] W czasie prac nad niniejszym dokumentem najnowsze dostępne dane obejmowały 2016 r.

Łączna wartość zwolnień podatkowych przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami do końca 2016 r. wyniosła blisko 22 475,38 mln zł. W związku z tym, że wartość zwolnienia dla samych spółek zarządzających od początku funkcjonowania stref do końca 2016 r. była równa 259,66 mln zł, łączna wielkość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom działającym w strefach wyniosła 22 215,72 mln zł. Kwota ta stanowi 19,79% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorców do końca 2016 r.

Szczegółowe informacje dotyczące zwolnień podatkowych spółek zarządzających strefami przedstawiono na str. 44.

III. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi

Struktura właścicielska i zadania spółek zarządzających strefami

Ustawa o sse stanowi, że zarządzającym strefą może być spółka kapitałowa, w której większość głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników posiada Skarb Państwa lub samorząd województwa. Tylko w przypadku Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., która zarządza słupską specjalną strefą ekonomiczną, większością głosów dysponuje samorząd województwa. Nadzór właścicielski nad spółkami zarządzającymi strefami, z wyłączeniem spółek, w których Skarb Państwa posiada 100% akcji lub udziałów, sprawował w 2017 r. Minister Rozwoju i Finansów.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kapitałową wszystkich spółek zarządzających.

Tabela 11. Struktura kapitałowa spółek zarządzających strefami wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A. (strefa kamiennogórska)	Skarb Państwa	4 498 200	39,21	63,28
	Miasto Kamienna Góra	3 045 100	26,54	16,03
	Miasto Lubań	1 818 200	15,85	9,57
	Gmina Nowogrodziec	1 417 600	12,36	7,46
	Miasto Jawor	593 100	5,17	3,13
	Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	100 000	0,87	0,53
	Razem	**11 472 200**	**100,00**	**100,00**
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	4 570 000	49,81	53,27
	Miasto Gliwice	915 000	9,97	9,28
	Miasto Tychy	915 000	9,97	9,28
	Miasto Katowice	891 000	9,71	9,04
	Miasto Dąbrowa Górnicza	458 000	4,99	4,65
	Miasto Sosnowiec	458 000	4,99	4,65
	Miasto Jastrzębie-Zdrój	457 000	4,98	4,64
	Miasto Żory	320 000	3,49	3,24
	Gmina Pawłowice	82 000	0,89	0,83
	Miasto Bieruń	55 000	0,60	0,56
	Gmina Godów	55 000	0,60	0,56
	Razem	**9 176 000**	**100,00**	**100,00**
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Miasto Kostrzyn nad Odrą	7 742 800	28,48	15,38
	Gmina Słubice	7 295 700	26,84	14,49
	Skarb Państwa	5 864 900	21,57	57,65
	Miasto Nowa Sól	2 610 000	9,60	5,18
	Miasto Gorzów Wielkopolski	1 538 300	5,66	3,06
	Prochem-Zachód Sp. z o.o.	825 000	3,04	1,64
	Miasto Gubin	912 600	3,36	1,81
	Gmina Bytom Odrzański	395 000	1,45	0,79
	Razem	**27 184 300**	**100,00**	**100,00**
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. (strefa krakowska)	Skarb Państwa	12 527 000	71,31	71,31
	Akademia Górniczo-Hutnicza	2 233 000	12,71	12,71
	Województwo Małopolskie	2 233 000	12,71	12,71
	Politechnika Krakowska	233 000	1,33	1,33

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
	Uniwersytet Jagielloński	233 000	1,33	1,33
	Miasto Kraków	78 000	0,44	0,44
	ArcelorMittal Poland S.A.	30 000	0,17	0,17
	Razem	**17 567 000**	**100,00**	**100,00**
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	14 317 000	39,77	50,98
	Gmina Polkowice	8 635 000	23,98	17,33
	KGHM Polska Miedź. S.A.	4 408 000	12,24	7,85
	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska	4 000 000	11,11	14,24
	Miasto Złotoryja	2 400 000	6,67	4,27
	Gmina Gromadka	1 300 000	3,61	2,49
	Miasto Legnica	394 000	1,09	1,06
	Gmina Warta Bolesławiecka	300 000	0,83	1,07
	Bank Zachodni WBK S.A.	150 000	0,42	0,53
	ING Bank Śląski S.A.	100 000	0,28	0,18
	Razem	**36 004 000**	**100,00**	**100,00**
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	17 812 000	71,46	87,94
	Miasto Łódź	6 369 000	25,55	10,79
	Miasto Ozorków	746 000	2,99	1,27
	Razem	**24 927 000**	**100,00**	**100,00**
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	Skarb Państwa	225 225 000	59,80	59,90
	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	90 000 000	23,90	23,94
	Województwo Pomorskie	16 000 000	4,25	4,26
	Miasto Gdańsk	12 714 000	3,38	3,38
	Województwo Kujawsko-Pomorskie	11 000 000	2,92	2,93
	Miasto Tczew	7 378 000	1,96	1,96
	Miasto Stargard	7 000 000	1,86	1,86
	Miasto Kwidzyn	3 532 000	0,94	0,94
	Miasto Malbork	1 320 000	0,35	0,35
	Gmina Chojnice	857 000	0,23	0,23
	Gmina Człuchów	517 000	0,14	0,14
	Gmina Sztum	413 000	0,11	0,11
	Razem	**375 956 000**[*)]	**99,84**[*)]	**100,00**
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (Zarządzający Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną)	Województwo Pomorskie	11 114 500	35,98	57,67
	Miasto Słupsk	10 407 900	33,69	22,13
	Skarb Państwa	6 039 300	19,55	12,84
	Miasto Koszalin	2 325 000	7,53	4,94
	Gmina Słupsk	970 300	3,14	2,06
	Pozostali	34 400	0,11	0,36
	Razem	**30 891 400**	**100,00**	**100,00**
Specjalna Strefa Ekonomiczna "Starachowice" S.A.	InwestStar S.A.	12 117 600	72,61	38,81
	Skarb Państwa	3 383 100	20,27	54,18
	Miasto Starachowice	1 152 500	6,91	6,89
	Świętokrzyska Agencja Rozwoju Regionu S.A.	35 500	0,21	0,12
	Razem	**16 688 700**	**100,00**	**100,00**

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	8 076 900	40,46	66,64
	Miasto Ełk	6 500 000	32,55	18,23
	Gmina Gołdap	2 920 000	14,62	8,19
	Miasto Suwałki	2 471 000	12,37	6,94
	Razem	**19 967 900**	**100,00**	**100,00**
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	Skarb Państwa	275 530 000	67,63	82,33
	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	82 710 000	20,30	11,04
	Województwo Opolskie	10 710 000	2,63	1,43
	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	10 200 000	2,50	1,36
	Gmina Dzierżoniów	6 570 000	1,61	0,88
	Gmina Jelcz-Laskowice	4 830 000	1,19	0,64
	Gmina Wałbrzych	3 920 000	0,96	0,66
	Województwo Wielkopolskie	2 860 000	0,70	0,38
	Miasto Oława	1 710 000	0,42	0,23
	Miasto Świdnica	1 650 000	0,41	0,22
	Gmina Żarów	1 640 000	0,40	0,22
	Gmina Nowa Ruda	1 510 000	0,37	0,20
	Miasto Kłodzko	1 000 000	0,25	0,13
	Bank Zachodni WBK S.A.	1 000 000	0,25	0,13
	NEPTUN Fundusz Inwestycyjny	1 000 000	0,25	0,13
	Gmina Strzelin	100 000	0,02	0,01
	Gmina Nysa	30 000	0,01	0,00
	Razem	**406 970 000**)**	**99,90**)**	**99,99**
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	16 924 000	49,21	61,39
	Gmina Bartoszyce	8 066 100	23,45	17,83
	Miasto Bartoszyce	4 930 900	14,34	10,90
	Gmina Dobre Miasto	2 797 800	8,13	6,18
	Gmina Szczytno	903 800	2,63	2,00
	Miasto Mrągowo	304 000	0,88	0,67
	Miasto Nowe Miasto Lubawskie	267 200	0,78	0,59
	Gmina Olecko	198 400	0,58	0,44
	Razem	**34 392 200**	**100,00**	**100,00**
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. (strefy: mielecka i tarnobrzeska)	Skarb Państwa	5 291 750 000	100,00	100,00
	Razem	**5 291 750 000**	**100,00**	**100,00**

**) PSSE sp. z o.o. – wartość kapitału zakładowego wynosi 376 603 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 16 czerwca 2009 r. umorzono z czystego zysku 647 udziałów Miasta Tczew. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).*

***) WSSE sp. z o.o. – wartość kapitału zakładowego wynosi 407 390 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 20 listopada 2012 r. umorzono z czystego zysku 42 udziały Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. z siedzibą w Bytomiu. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).*

Zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w 2017 r. w radach nadzorczych spółek zarządzających strefami, w stosunku do których Skarb Państwa posiada większość głosów, zasiadali, w liczbie nie większej niż 5 osób, przedstawiciele:

– ministra właściwego do spraw gospodarki,
– ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
– Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
– jednostek samorządu terytorialnego, których udział w kapitale zakładowym spółki jest największy (nie więcej niż 2 osoby).

Do składu rady nadzorczej spółek zarządzających, w stosunku do których samorząd województwa posiada większość głosów, powoływani byli przedstawiciele:

– samorządu województwa (2 osoby),
– ministra właściwego do spraw gospodarki,
– jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem samorządu województwa, których udział w kapitale zakładowym spółki jest największy (nie więcej niż 2 osoby).

Główne zadania spółek zarządzających strefami obejmowały:

– promocję strefy i podejmowania działalności gospodarczej na jej terenie,
– organizację rokowań lub przetargów oraz udzielanie zezwoleń,
– zbywanie lub pośredniczenie w zbywaniu prawa własności i prawa użytkowania wieczystego gruntów objętych strefą,
– kontrolę działalności przedsiębiorców w zakresie jej zgodności z zezwoleniami,
– budowę infrastruktury na terenie strefy,
– opiekę nad inwestorami, pośredniczenie w kontaktach z władzami samorządowymi, właścicielami mediów i infrastruktury, itp.

Wynik finansowy spółek zarządzających strefami

Spółki zarządzające utrzymują się głównie z dochodów uzyskanych ze sprzedaży gruntów oraz z opłat za administrowanie i zarządzanie strefą uiszczanych przez przedsiębiorców działających na terenie strefy. Wynik finansowy zależy zatem w dużej mierze od liczby inwestorów.

Tabela 12. Wynik finansowy netto spółek zarządzających w latach 2013–2017 w tys. zł

Spółka zarządzająca	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A.	347,1	2 400,4	- 15,1	365,0	555,1
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	7 615,7	9 885,6	17 230,4	21 166,2	17 633,5
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	1 094,5	3 276,7	2 262,7	3 028,3	22 984,9
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.	988,5	376,7	- 1 012,1	2 678,0	1 373,0
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	3 906,1	7 111,3	937,0	1 459,4	7 614,5
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	5 788,2	8 646,1	5 209,4	5 905,3	7 402,8
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Mielcu	6 581,2	9 404,9	3 166,2	4 151,3	4 956,0

Spółka zarządzająca	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	315,7	948,4	810,1	1 173,3	1 479,1
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	513,5	533,2	520,8	1 972,3	761,5
Specjalna Strefa Ekonomiczna "Starachowice" S.A.	619,0	1 179,0	361,2	181,6	701,0
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	504,3	1 245,6	2 198,0	7 378,3	2 734,4
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu	7 238,7	7 968,5	10 175,7	8 742,8	18 220,4
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	7 753,5	- 5 527,2	603,6	3 276,2	11 852,8
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	81,0	153,5	132,5	70,1	1 647,4

*) *wprowadzono korektę wielkości przedstawionej w Informacji (...) za 2016 r.*

W 2017 r. najwyższy zysk wypracowała Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. i wyniósł on 22,98 mln zł. Na kolejnych pozycjach uplasowały się: Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu z wynikiem na poziomie 18,22 mln zł, Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. – 17,63 mln zł zysku i Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o. – 11,85 mln zł zysku. W 2017 r. żadna ze spółek zarządzających nie odnotowała ujemnego wyniku finansowego.

Nakłady na rozwój strefy

Zgodnie z art. 8 ustawy o sse do zadań zarządzającego należy prowadzenie działań zmierzających do rozwoju działalności gospodarczej na terenie strefy.

Uznając wagę tego zadania, ustawodawca w art. 25 ust. 2 ustawy o sse dopuścił możliwość zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych dochodów zarządzającego w części wydatkowanej na cele rozwoju strefy. Rada Ministrów w rozporządzeniach ustanawiających strefy umożliwiła wszystkim spółkom zarządzającym skorzystanie z tego przywileju.

Główne działania zarządzających to budowa infrastruktury i promowanie stref. Znaczące przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury z reguły podejmowane są wspólnie z samorządami lokalnymi i gestorami mediów.

Poniższa tabela prezentuje skumulowane wydatki poniesione na infrastrukturę oraz najważniejsze inwestycje w tym zakresie dokonane w 2017 r.

Tabela 13. Nakłady na budowę infrastruktury narastająco w mln zł

Lp.	Strefa	31.12.2016 r.		31.12.2017 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2017 r.
		Zarząd	Inni*)	Zarząd	Inni*)	
1	Kamiennogórska	20,0	4,4	20,9	4,4	1) budowa nowej sieci teletechnicznej, modernizacja rozdzielni głównej NN oraz instalacji przeciwpożarowego wyłącznika głównego prądu w budynku administracyjnym zarządzającego strefą w Kamiennej Górze, 2) rozpoczęcie inwestycji związanej z budową drogi w Wykrotach w podstrefie Nowogrodziec, 3) opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej i rozpoczęcie adaptacji i przebudowy pomieszczeń budynku zarządzającego przeznaczonych pod wynajem.
2	Katowicka	50,9	586,4	55,2	681,2	1) kompleksowe przygotowanie terenu oraz uzbrojenie działek i budowa dróg wewnętrznych w dzielnicy Tucznawa miasta Dąbrowa Górnicza, 2) budowa drogi wraz z infrastrukturą w miejscowości Olszowa i Zimna Wódka (Podstrefa Gliwicka), 3) budowa sieci wodociągowej, sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Piekarach Śląskich, 4) rozbudowa przyłącza dla systemu IT Singu Smart Security Desc (automatyczne otwieranie szlabanów wraz z systemem awizacji klientów), 5) budowa dróg wewnętrznych w Osinach (podstrefa Jastrzębsko-Żorska).
3	Kostrzyńsko-Słubicka	99,2	253,1	104,4	274,3	1) budowa kolektora deszczowego do rzeki Odry w podstrefie Kostrzyn, 2) budowa drogi wewnętrznej wraz ze skrzyżowaniem z drogą powiatową i uzbrojeniem (wodociąg, kanalizacja sanitarna i deszczowa, oświetlenie drogowe) w podstrefie Nowa Sól, 3) budowa kolektora deszczowego wraz z przepompownią deszczową w podstrefie Nowa Sól, 4) budowa zatok postojowych dla samochodów ciężarowych w podstrefie Nowa Sól
4	Krakowska	150,2	102,9	150,2	103,1	Zakup transformatora przez Tarnowski Klaster Przemysłowy S.A. na potrzeby strefy w Tarnowie.
5	Legnicka	49,2	24,7	54,4	27,1	1) projekt i rozbudowa dróg wewnętrznych w podstrefie Krzywa, 2) przebudowa ul. Gniewomierskiej w Legnicy, 3) wykonanie odwiertów do studni głębinowych w podstrefie Środa Śląska, 4) budowa kanalizacji tłocznej w podstrefie Krzywa.

Lp.	Strefa	31.12.2016 r.		31.12.2017 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2017 r.
		Zarząd	Inni*)	Zarząd	Inni*)	
6	Łódzka	51,6	297,8	53,5	305,9	1) budowa hali magazynowo-produkcyjnej pod wynajem w podstrefie Łódź, 2) Wykonanie infrastruktury technicznej na terenach strefy w Ozorkowie i Ksawerowie.
7	Mielecka	131,7	458,4	140,5	467,8	1) budowa 2 hal produkcyjnych oraz kanalizacji deszczowej ze zbiornikiem retencyjnym w podstrefie Mielec, 2) budowa drogi wewnętrznej w podstrefie Częstochowa, 3) budowa infrastruktury elektroenerge--tycznej sieci Smart Grid i rozbudowa sieci ciepłowniczej w Mielcu, 4) budowa drogi wewnętrznej, oświetlenia ulicznego, kanalizacji deszczowej i sanitarnej, sieci wodociągowej, kanalizacji teletechnicznej w podstrefie Strzyżów, 5) odwodnienie terenu i budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w podstrefie Rzeszów.
8	Pomorska	463,1	89,0	466,5	98,0	1) budowa zatok postojowych w podstrefie Łysomice, 2) budowa ogrodzenia zbiornika retencyjnego i zbiornika przepompowni w Kartoszynie, 3) modernizacja stacji transformatorowej w Gdańsku na Wyspie Ostrów, 4) zakup infrastruktury dźwigowej (żurawie i suwnice) w Gdańsku na Wyspie Ostrów.
9	Słupska	23,9	163,0	23,9	168,2	1) wykonanie sieci kanalizacji deszczowej i zbiornika retencyjnego w podstrefie Wieszyno, 2) budowa ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Braci Staniuków w podstrefie Słupsk-Włynkówko, 3) budowa sieci wodno-kanalizacyjnej i energetycznej w podstrefie Koszalin, 4) budowa dwóch odcinków jezdni wraz z ciągami pieszo-rowerowymi, oświetleniem ulicznym i kanalizacją deszczową w Lęborku.
10	Starachowicka	9,8	5,2	10,1	5,3	1) zakup nieruchomości w Ostrowcu Świętokrzyskim, 2) modernizacja systemu przesyłania danych pomiarowych, zakup transformatora Bugaj Starachowice, 3) zakup aluminiowego systemu szalunkowego LITE BOX oraz wykonanie linii kablowej w podstrefie Starachowice.
11	Suwalska	29,8	0,0	36,5	0,0	1) roboty drogowe bitumiczne, roboty elektroenergetyczne sieci kablowej oświetlenia dróg oraz roboty drogowe, elementy ulic, tj. chodniki, zatoki,

Lp.	Strefa	31.12.2016 r.		31.12.2017 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2017 r.
		Zarząd	Inni*)	Zarząd	Inni*)	
						parkingi przy ul. Szafirowej, Turkusowej i Brylantowej w Suwałkach, 2) budowa ul. Strefowej w Ełku, (drugi etap), 3) budowa odcinków drogi w rejonie ul. Żelaznej i Krzemowej i przebudowa odcinka ul. Przytorowej w Ełku, 4) budowa kanalizacji deszczowej wraz z separatorem w Ełku.
12	Tarnobrzeska	193,0	206,2	197,0	224,3	1) budowa w Stalowej Woli bezkolizyjnego dojazdu do dworca kolejowego i poprawa dostępności transportowej terenów strefy, 2) przebudowa układu komunikacyjnego w rejonie ul: Kwiatkowskiego, Ofiar Katynia i Solidarności w Stalowej Woli, 3) budowa dróg łączących sieć drogową z obszarami strefy w gminie Gorzyce, 4) budowa drogi na Wośnikach w Radomiu, 5) budowa sieci kanalizacji deszczowej ze zbiornikiem retencyjnym i drogą dojazdową do zbiornika w rejonie ul. Wośnickiej i Kieleckiej w Radomiu, 6) zakup terenów w Tarnobrzegu i Stalowej Woli pod nowe inwestycje.
13	Wałbrzyska	266,8	460,6	268,8	530,7	1) budowa drogi wewnętrznej w podstrefie Opole, 2) zakończenie budowy drogi wewnętrznej w podstrefie Kłodzko, 3) oczyszczenie terenu w podstrefie Skarbimierz i rozbiórka bunkrów, 4) zakończenie prac projektowych planowanej drogi wewnętrznej w podstrefie Wałbrzych, 5) wykonanie prac związanych z wyrównaniem i przygotowaniem terenów DSAG-S3 w podstrefie Jawor, Wądroże Wielkie i Dobromierz.
14	Warmińsko-Mazurska	5,3	155,6	5,8	160,1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych przy ul. Lubelskiej w Olsztynie w sieć wodociągową i kanalizację sanitarną wraz z przepompownią ścieków.
Razem		**1 544,5**	**2 807,3**	**1 587,7**	**3 050,4**	
Ogółem		**4 351,8**		**4 638,1**		

**) gminy, gestorzy mediów, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad*

Łączne nakłady na budowę infrastruktury na terenie specjalnych stref ekonomicznych, które zostały poniesione od początku ich funkcjonowania do końca 2017 r. wyniosły ponad 4,6 mld zł. Udział finansowy spółek zarządzających w inwestycjach w zakresie infrastruktury stanowił 34,2%. Pozostała część wydatków finansowana była przez gminy, gestorów mediów oraz Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Spośród wszystkich spółek zarządzających strefami największe nakłady na rozwój infrastruktury do końca 2017 r. poniosły: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o. – 466,5 mln zł (blisko 30% wydatków wszystkich stref), Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o. – 268,8 mln zł oraz Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu – 197,0 mln zł. Wydatki dwóch ostatnich spółek stanowią odpowiednio 16,9% i 12,4% łącznych wydatków zarządzających strefami na infrastrukturę.

W odniesieniu do skumulowanej wartości kapitału zainwestowanego w strefach przez inne podmioty, w tym m.in. samorządy lokalne i gestorów mediów, wyróżniały się strefy: katowicka (681,2 mln zł), wałbrzyska (530,7 mln zł) i mielecka (467,8 mln zł).

W samym 2017 r. na infrastrukturę wydatkowano ponad 286,3 mln zł, tj. o 19,1 mln zł mniej niż w 2016 r. Inwestycje spółek zarządzających strefami wyniosły 43,2 mln zł, co stanowiło 15,09% całych nakładów na infrastrukturę poniesionych w 2017 r. W stosunku do 2016 r. spółki zarządzające zmniejszyły nakłady na infrastrukturę o 74,6 mln zł, natomiast przyrost inwestycji innych podmiotów był większy o 98,7 mln zł.

W 2017 r. największych inwestycji w zakresie infrastruktury dokonały spółki zarządzające strefą mielecką (8,8 mln zł) oraz suwalską (6,7 mln zł). Stanowiły one odpowiednio 20,37% i 15,51% wydatków wszystkich spółek przeznaczonych na ten cel.

Z kolei pod względem inwestycji dokonanych przez samorządy lokalne, gestorów mediów i Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad wyróżniały się strefy: katowicka (94,8 mln), wałbrzyska (70,1 mln) i kostrzyńsko-słubicka (21,2 mln). Na te trzy strefy przypadło około 76,55% nakładów inwestycyjnych podmiotów innych niż spółki zarządzające.

Wydatki na promocję stref

W 2017 r. spółki zarządzające przeznaczyły na promocję stref ponad 7,07 mln zł, czyli o 1,4 mln zł więcej niż w 2016 r. Największe wydatki ponieśli zarządzający strefami: łódzką, kostrzyńsko-słubicką i katowicką. Stanowiły one blisko 63% nakładów wszystkich stref na ten cel.

Najwięcej środków na promocję od początku funkcjonowania stref przeznaczyły spółki zarządzające strefami kostrzyńsko-słubicką i katowicką. Ich wydatki wyniosły odpowiednio 15,28 i 14,66 mln zł, co dało udział na poziomie 16,78% i 16,10% nakładów wszystkich spółek zarządzających. Na kolejnych pozycjach uplasowały się spółki zarządzające strefami: łódzką (z udziałem w ogólnej sumie wydatków wynoszącym 14,05%), wałbrzyską (10,63%) oraz pomorską (10,48% łącznych wydatków wszystkich stref).

Poniższa tabela przedstawia wielkość wydatków na promocję w poszczególnych strefach.

Tabela 14. Wydatki zarządzających na promocję stref w mln zł

Lp.	Strefa	Nakłady na promocję strefy		
		narastająco do końca 2016 r.	w 2017 r.	narastająco do końca 2017 r.
1	Kamiennogórska	1,57	0,060	1,630
2	Katowicka	13,60	1,060	14,660
3	Kostrzyńsko-Słubicka	13,62	1,660	15,280
4	Krakowska	6,12	0,070	6,190
5	Legnicka	3,81	0,430	4,240
6	Łódzka	11,08	1,710	12,790
7	Mielecka	3,26	0,120	3,380
8	Pomorska	9,17	0,370	9,540
9	Słupska	2,94	0,330	3,270
10	Starachowicka	1,72	0,120	1,840
11	Suwalska	4,26	0,270	4,530
12	Tarnobrzeska	2,88	0,360	3,240
13	Wałbrzyska	9,17	0,510	9,680
14	Warmińsko-Mazurska	0,76	0,004	0,764
Razem		**83,96**	**7,074**	**91,034**

Zwolnienia podatkowe spółek zarządzających

Łączna kwota zwolnienia podatkowego spółek zarządzających strefami od początku funkcjonowania stref do końca 2017 r. wyniosła 277,12 mln zł.

Z największych zwolnień podatkowych odnoszących się do dochodu w części wydatkowej na rozwój strefy skorzystały dotychczas spółki zarządzające strefami: wałbrzyską, mielecką tarnobrzeską i katowicką. Ich łączna wartość była równa 158,11 mln zł i stanowiła 57,05% całkowitej kwoty zwolnienia podatkowego w strefach.

W samym 2017 r. łączna kwota zwolnienia podatkowego wyniosła 17,46 mln zł i była niższa o 0,79 mln zł w porównaniu z rokiem 2016. Z największego zwolnienia skorzystali zarządzający strefami kostrzyńsko-słubicką i katowicką. Zwolnienia te wyniosły odpowiednio 4,47 oraz 3,95 mln zł i łącznie stanowiły prawie 48,2% kwoty zwolnień przypadających na wszystkie spółki zarządzające.

Informację o wielkości zwolnień podatkowych spółek zarządzających przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Zwolnienia podatkowe spółek zarządzających strefami w mln zł

Lp.	Strefa	Zwolnienie do końca 2012 r. (narastająco)	Kwota zwolnienia w latach 2013 – 2017					Zwolnienie do końca 2017 r. (narastająco)
			2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	
1	Kamiennogórska	2,20	0,08	0,42	0,00	0,00	0,20	2,90
2	Katowicka	13,07	1,60	2,61	3,99	5,00	3,95	30,22
3	Kostrzyńsko-Słubicka	17,79	0,25	0,65	0,54	1,34	4,47	25,04
4	Krakowska	2,11	0,15	0,06	0,00	0,57	0,36	3,25
5	Legnicka	10,13	0,53	1,23	0,30	0,51	1,72	14,42
6	Łódzka	17,86	1,16	2,25	1,72	1,32	1,60	25,91
7	Mielecka	32,43	2,17	0,60	0,20	1,56	1,66	38,62
8	Pomorska	13,68	0,38	0,88	0,33	0,63*)	0,28	16,18
9	Słupska	12,96	0,72	2,00	0,97	2,08	0,85	19,58
10	Starachowicka	2,11	0,16	0,31	0,09	0,00	0,73	3,40
11	Suwalska	3,90	0,01	0,28	0,21	1,28	0,54	6,22
12	Tarnobrzeska	24,33	0,01	2,20	4,65	1,66	0,76	33,61
13	Wałbrzyska	45,03	7,70	0,00	0,60	2,29	0,04	55,64
14	Warmińsko-Mazurska	1,74	0,02	0,03	0,01	0,01	0,30	2,11
Razem		**199,34**	**14,94**	**13,52**	**13,61**	**18,25***)	**17,46**	**277,12**

*) *wprowadzono korektę wielkości przedstawionej w Informacji (...) za 2016 r.*

Do końca 2017 r. spółki zarządzające strefami otrzymały wsparcie w postaci zwolnień podatkowych w wysokości 277 mln zł. W tym samym okresie na promocję stref wydatkowały 91 mln zł oraz na budowę niezbędnej infrastruktury blisko 1,59 mld zł. W sumie na wspomniane cele przeznaczyły blisko 1,68 mld zł, a więc kwotę ponad 6-krotnie przekraczającą wielkość uzyskanych zwolnień podatkowych.

Działania zarządzających strefami w zakresie kadr dla przemysłu i rozwoju klastrów

1. SSE Małej Przedsiębiorczości (strefa kamiennogórska)

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

W 2017 r. strefa kamiennogórska zrealizowała projekt „Wykłady HR'owców" polegający na przeprowadzeniu przez specjalistów z działów HR inwestorów strefowych, serii wykładów w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu bolesławieckiego. Celem projektu było przybliżenie młodzieży działalności oraz oczekiwań firm działających na terenie strefy.

W ramach współpracy z Zespołem Szkół Technicznych „Mechanik" w Jeleniej Górze w grudniu 2017 r. grupa uczniów kształcących się w zawodach technik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów samochodowych oraz mechanik-kierowca, zwiedziła zakład Toyota Boshoku Poland sp. z o.o. oraz zapoznania się z działalnością firmy, strukturą korporacyjną, procesem technologicznym, filozofią pracy, normami jakości i bezpieczeństwa oraz zasadami pracy wykonywanej na poszczególnych stanowiskach linii produkcyjnej.

2. Katowicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2017 r. Katowicka SSE S.A. podejmowała działania mające na celu rozwijanie studiów dualnych na śląskich uczelniach. We współpracy z Klastrem Silesia Automotive & Advanced Manufacturing oraz firmami z branży motoryzacyjnej wdrażano projekt studiów dualnych na Politechnice Śląskiej w Gliwicach na kierunku mechanika i budowa maszyn. W ramach projektu każdego roku studenci przez 6 miesięcy uczęszczają na zajęcia prowadzone na uczelni, a przez pozostałe 6 miesięcy realizują kształcenie praktyczne, odbywając płatne staże zawodowe. Zainicjowano również współpracę w zakresie studiów dualnych i Klubu Innowatora z Wyższą Szkołą Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Jej celem jest wypracowanie z przedsiębiorcami ścieżek rozwoju zawodowego studentów na kierunkach informatyka i logistyka oraz kształtowanie praktycznych umiejętności w środowisku pracy i nauki. Klub Innowatora to platforma edukacyjna i treningowa służąca wymianie wiedzy, doświadczenia i know-how.

Strefa realizowała także projekt „Kariera i Kompetencje – zwiększenie dopasowania systemu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy w oparciu o sieć K2 w subregionie centralnym województwa śląskiego", w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2014–2020. Projekt skierowany jest do ponad 450 uczniów z 11 szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy mogą uczestniczyć w kursach i szkoleniach, wizytach studyjnych oraz stażach zawodowych u pracodawców.

Ponadto strefa podjęła następujące działania na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego:

- współorganizowała konferencję w Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, która miała zainspirować środowisko przedsiębiorców i naukowców do myślenia w kategoriach rozwoju innowacyjności oraz zwiększania efektywności wdrażania nowych technologii,

- zorganizowała konkurs dla uczniów drugich i trzecich klas tyskich szkół ponadgimnazjalnych „Wyprawa po przyszłość", którego celem było zwiększenie świadomości predyspozycji zawodowych, rozwijanie postawy proaktywnej i aktywizacja młodych ludzi w zakresie przemyślanego planowania własnej przyszłości zawodowej,
- współorganizowała Regionalne Forum Doradztwa Zawodowego, w ramach którego przeprowadziła badania predyspozycji uczniów oraz zorganizowała stoisko z punktem konsultacyjnym umożliwiającym zapoznanie się z wymaganiami edukacyjnymi i egzaminacyjnym dla poszczególnych kwalifikacji zawodowych,
- zorganizowała spotkanie informacyjne pn. „Drzwi otwarte" dla absolwentów tyskich gimnazjów i ich rodziców, którego celem była prezentacja oferty edukacyjnej Zespołu Szkół nr 4 w Tychach oraz wizytacja w wybranym zakładzie produkcyjnym na terenie podstrefy tyskiej,
- realizowała projekt „Poznaj siebie, kreuj przyszłość", polegający na przeprowadzeniu warsztatów kompetencyjnych dla uczniów żorskich gimnazjów.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Katowicka SSE S.A. rozwijała działalność Klastra Silesia Automotive & Advanced Manufacturing, który na koniec grudnia 2017 r. skupiał 74 firmy (w tym 34 MŚP) oraz 9 jednostek naukowych. W ramach działalności klastra:

- zorganizowano 12 warsztatów w grupach tematycznych i w formule spotkań Best Practices o tematyce związanej z przemysłem 4.0, automatyzacją i robotyzacją produkcji, filozofią Kaizen, nowoczesnymi systemami realizacji i nadzoru produkcji, rolą transportu w łańcuchu dostaw oraz nowymi trendami w logistyce,
- przeprowadzono monitoring sektora motoryzacyjnego, rynku pracy i rynku wynagrodzeń i na bazie wyników opracowano raporty dla członków klastra,
- we współpracy z Politechniką Śląską w Gliwicach zainicjowano działania zmierzające do uruchomienia w 2018 r. Śląskiego Centrum Kompetencji Przemysłu 4.0,
- przystąpiono do dwóch sieci europejskich klastrów: European Automotive Cluster Network i European Connected Mobility Alliance, a także nawiązano współpracę z hiszpańskim klastrem motoryzacyjnym AVIA,
- we współpracy z niemieckim instytutem Kunststoff-Institut Lüdenscheid wypracowano wstępne założenia do uruchomienia przy Politechnice Śląskiej Centrum Technologii Wtrysku,
- zaangażowano się w inicjatywę powołania Polsko-Niemieckiego Centrum Hybrydowych Konstrukcji Lekkich. Podpisując list intencyjny w sprawie powołania Centrum, sygnatariusze wyrazili wolę współpracy w kwestii rozwoju nowych technologii projektowania i budowy materiałów oraz konstrukcji lekkich, edukacji, a także potencjału wspólnego działania przemysłu, samorządu i nauki w tym zakresie.

3. Kostrzyńsko-Słubicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Zarządzający strefą koordynował bieżące działania pomiędzy szkołami gimnazjalnymi i branżowymi a przedsiębiorcami poprzez spotkania indywidualne pracodawców ze szkołami.

Zorganizowano wizytę uczniów i nauczycieli klas gimnazjalnych w zakładach przemysłowych w Kostrzynie nad Odrą. Uczniowie odwiedzili m.in. zakład produkcyjny Teleskop i mieli okazję zapoznać się z profilem produkcji, z zasadami zatrudniania nowych pracowników w firmie, działalnością szkółki przyzakładowej, w której kształcą się przyszli spawacze.

Przedstawiciele strefy uczestniczyli również w licznych konferencjach, na których omawiano aktualne problemy dotyczące współpracy w zakresie szkolnictwa zawodowego, w tym m.in.:

- w XV edycji Targów Edukacyjnych Absolwent 2017 połączonych z Targami Pracy i Kariery w Gorzowie Wielkopolskim, które miały na celu zapoznanie maturzystów, uczniów szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjów z ofertą edukacyjną i możliwościami dalszego kształcenia i rozwoju,
- w Kongresie edukacyjnym w Policach, podczas którego zaprezentowano ofertę kształcenia zawodowego, w tym szkolnictwa dualnego w Polsce i w Niemczech,
- w międzynarodowej konferencji „Rynek pracy wyzwaniem, kształcenie zawodowe szansą" w Warszawie, w ramach której przedstawiciele polskiej i niemieckiej administracji, firm oraz izb przemysłowych z Niemiec, Polski, Portugalii, Słowacji i Węgier debatowali o przyszłości szkolnictwa zawodowego,
- w konferencji „Jak kształcimy – dokąd zmierzamy. Problemy szkolnictwa zawodowego" w Gorzowie Wielkopolskim, podczas której zaprezentowano m.in. różnice w kształceniu zawodowym między Polską i Niemcami.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Działania Zarządzającego strefą skupiały się na wspieraniu działalności Lubuskiego Klastra Metalowego oraz nowoutworzonego Zielonogórskiego Klastra Energii. Obszar działania nowego klastra obejmuje tereny miasta Zielona Góra, miasta Nowa Sól, gminy Nowa Sól, gminy Sulechów i gminy Otyń. Porozumienie w sprawie utworzenia klastra zostało zawarte pomiędzy 20 partnerami reprezentującymi przemysł, szkolnictwo wyższe oraz regionalne instytucje samorządu terytorialnego.

4. Krakowski Park Technologiczny (Krakowska SSE)

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Zarządzający krakowską SSE wspierał edukację zawodową na poziomie szkół średnich i wyższych. We współpracy z krakowskimi uczelniami realizowano projekty, których celem było tworzenie marki Małopolski, jako regionu wiedzy. Realizacja tego typu programów pokazuje, w jakim kierunku powinny być prowadzone badania naukowe, zarówno na małopolskich uczelniach, jak i w jednostkach badawczych, a także jak powinny być rozłożone akcenty dotyczące kształcenia młodzieży.

W 2017 r. krakowska strefa była partnerem strategicznym Międzyszkolnego Festiwalu Informatycznego „Projekt na Szóstkę". Nawiązano współpracę z dwoma ośrodkami kształcącymi m.in. informatyków: Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Niesłyszących im. J. Korczaka oraz Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących. Obok wsparcia finansowego (przeznaczonego na zakup specjalistycznego sprzętu komputerowego) zarządzający strefą zaoferował wsparcie merytoryczne oraz gotowość objęcia klas informatycznych patronatem strefy.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Krakowski Park Technologiczny współpracuje z kilkoma inicjatywami klastrowymi powstałymi w ostatnich latach w Małopolsce, m.in. Małopolskim Klastrem makeIT (branża ICT) oraz Digital Entertainment Cluster i Krakowski Klaster Filmowy (branża kreatywna i czasu wolnego). Wybrane przez KPT inicjatywy wpisane są przez samorząd województwa małopolskiego na listę tzw. inteligentnych specjalizacji regionalnych.

Przedsiębiorcy z Digital Entertainment Cluster w 2017 r. brali udział w przedsięwzięciach organizowanych przez KPT dla branży cyfrowej rozrywki: międzynarodowej konferencji B2B Digital Dragons, hackatonie projektowania gier KrakJam oraz Game Academy – cyklu comiesięcznych szkoleń i wykładów dla specjalistów z różnych dziedzin związanych z przemysłem cyfrowej rozrywki.

W 2017 r. w Krakowskim Klastrze Filmowym, którego misją jest wpieranie polskiej produkcji, profesjonalizacja kwalifikacji zawodowych twórców filmowych, a także promocja Małopolski jako ośrodka filmowego, zrzeszonych było 66 podmiotów. KKF skierował w 2017 r. do realizacji scenariusze wyłonione w konkursie „Małopolskie Studio Debiutów". Klaster pośredniczył też w różnorodnych produkcjach filmowych, telewizyjnych i reklamowych realizowanych w Małopolsce.

W ramach projektu „Kreatywna Małopolska" (finansowanego ze środków RPO Województwa Małopolskiego) strefa umożliwiła 13 lokalnym przedstawicielom branży filmowej udział w zagranicznych targach: European Film Market w Berlinie, goEast w Wiesbaden, March du Film w Cannes i Film Bazaar na Goa. W partnerstwie z Krakowską Fundacją Filmową zrealizowano międzynarodową konferencję „Focus on Germany – Doc.Bridge" dotyczącą koprodukcji polsko-niemieckich. Wsparcie KPT pozwoliło na udział KKF w najważniejszych polskich wydarzeniach (OFF Camera, Krakowski Festiwal Filmowy, Festiwal Filmowy w Gdyni, DocLab Poland), a także na kampanię promocyjną marek KKF i Małopolska w branżowych mediach zagranicznych.

5. Legnicka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Zarządzający Legnicką SSE realizował działania w zakresie rozwoju szkolnictwa zawodowego głównie w ramach Dolnośląskiego Klastra Edukacyjnego.

W 2017 r. realizowano projekt „Razem mądrzej, lepiej, szybciej – rozwój Dolnośląskiego Klastra Edukacyjnego", współfinansowany przez Urząd Marszałkowski. W ramach projektu zorganizowano m.in:

- warsztaty „Jak zdobyć pracodawcę – Milenialsi wkraczają na rynek pracy", których celem było przygotowanie przyszłych absolwentów szkół branżowych i technicznych do wejścia na rynek pracy z pełną wiedzą o mechanizmie aplikowania i cyklu rekrutacyjnym w firmach strefowych,
- warsztaty „Kolosalne znaczenie kompetencji", których celem było wsparcie rozwoju kompetencji wśród studentów oraz przedstawienie rodzajów kompetencji pożądanych przez przyszłych pracodawców,

- wizyty studyjne dla uczniów szkół branżowych i technicznych z regionu umożliwiające zdobycie doświadczenia na bazie obserwacji i uczestnictwa w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa w rzeczywistych warunkach pracy,
- kampanię informacyjno-promocyjną „Znaczenie szkół branżowych dla potrzeb rynku pracy", mającą na celu podniesienie świadomości i umiejętności uczniów w zakresie planowania własnej ścieżki rozwoju zawodowego, podniesienie kompetencji zawodowych, a także poprawę relacji uczeń–szkoła–pracodawca. Promowano także współpracę w ramach klastrów na rzecz kształcenia branżowego w Internecie, z wykorzystaniem spotu reklamowego „Klastry – współpraca na rzecz nowoczesnej szkoły branżowej".

Ponadto w ramach 13 klas patronackich realizowano programy nauczania dostosowane do potrzeb przedsiębiorców funkcjonujących na terenie LSSE. W 2017 r., przy współpracy z Dolnośląskim Klastrem Lotniczym, odbyły się rozmowy z przedsiębiorcami nt. utworzenia klas patronackich dla branży lotniczej. Legnicka SSE zorganizowała ponadto konferencję „Zawodowa Strefa 2017" promującą rozwój szkolnictwa branżowego, podczas której wyróżniła i nagrodziła 11 firm strefowych za aktywny udział w procesie przyuczania uczniów do zawodu.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2017 r. działania Legnickiej SSE skupiały się na wspieraniu działalności Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego (DKM) oraz Dolnośląskiego Klastra Lotniczego (DKL).

W ramach wsparcia DKM zarządzający strefą:
- prowadził prace w ramach grup tematycznych: Produkcja (opracowanie narzędzia informatycznego umożliwiającego optymalizację kosztów energii elektrycznej, paliwa gazowego, sprężonego powietrza; uniwersalne narzędzie do audytu zużycia sprężonego powietrza) i Logistyka (opracowanie katalogu dobrych praktyk, opracowanie metody analizy stanu zapasów),
- uczestniczył w spotkaniach z Rawicką Radą Przedsiębiorczości, konferencji branżowej „Polska liderem zarządzania i logistyki na mapie Europy" i Kongresie Innowacji „Pojazdy elektryczne – kierunki rozwoju, techniczne i technologiczne możliwości dla producentów i poddostawców".

Wraz z Katowicką SSE i w partnerstwie z Polskim Związkiem Motoryzacji oraz Związkiem Pracodawców Motoryzacji i Artykułów Przemysłowych Legnicka SSE prowadziła działania w sprawie powołania Rady ds. Kompetencji w sektorze motoryzacyjnym.

W ramach współpracy z Dolnośląskim Klastrem Lotniczym (DKL) strefa wsparła udział klastra w wystawie przemysłu lotniczego AIR FAIR Bydgoszcz 2017 r. DKL na swoim stoisku zaprezentował ofertę produktowo-usługową partnerów klastra. Strefa i DKL wzięły wspólnie udział w Międzynarodowym Salonie Przemysłu Obronnego (MSPO) w Kielcach, prezentując potencjał regionu dotyczący branży lotniczej oraz ofertę produktowo-usługową firm z branży lotniczej.

6. Łódzka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2017 r. w ramach promocji szkolnictwa zawodowego zarządzający strefą:

- zorganizował podczas II Forum Powiatu Bełchatowskiego, Radomszczańskiego Forum Przedsiębiorczości oraz II Forum Gospodarczego w Kleszczowie Mobilny Punkt Informacyjny w celu propagowania kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- przy współpracy z Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego zorganizował Festiwal Zawodów, na którym prezentowały się placówki edukacyjne oraz strefowi pracodawcy,
- zrealizował projekt „Szukamy bystrzaków na etat", którego zadaniem było umożliwienie studentom łódzkich uczelni wyższych zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych w Łódzkiej SSE. W rekrutacji wyłoniono dwóch studentów, z którymi podpisano trzymiesięczne umowy o pracę,
- wziął udział w licznych konferencjach, m.in. w EDUinspiracje, w II Ogólnopolskim Zjeździe Katedr Przedsiębiorczości i Innowacyjności „Przedsiębiorczość w dobie wyzwań rozwojowych" i w debacie „Jak wspierać dialog z biznesem".

Działania na rzecz rozwoju klastrów

ŁSSE S.A. jest członkiem ICT Polska Centralna Klaster, skupiającego ponad 20 firm IT i ICT z regionu łódzkiego. Głównymi celami Klastra są: integracja środowiska podmiotów branży informatycznej, telekomunikacyjnej i elektronicznej, wspieranie przedsiębiorczości oraz rozwój rynku pracy w obszarze ICT, tworzenie warunków do wdrażania nowych technologii informacyjnych i informatycznych, w tym komercjalizacji wyników prac badawczych, a także rozwój i kształcenie kadr dla branży informatycznej, telefomunikacyjnej i elektronicznej.

W 2017 r. Klaster uczestniczył w Łódzkich Dniach Informatyki 2017 skierowanych do studentów. Motywem przewodnim tej inicjatywy była technologia 5G. W ramach tego wydarzenia odbyły się wykłady i warsztaty oraz spotkania z przedstawicielami firm z branży informatycznej.

7. Mielecka SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W celu przygotowania przyszłych kadr i ułatwienia młodzieży podjęcia decyzji przy wyborze ścieżki zawodowej w 2017 r. zarządzający strefą mielecką:

- wziął udział w pierwszych Targach Pracy Powiatu Mieleckiego, podczas których ponad 40 przedsiębiorców przedstawiło oferty pracy,
- był współorganizatorem spotkania Powiatowego Urzędu Pracy i przedstawicieli firm strefowych w sprawie możliwości dopasowania oferty szkół zawodowych do ich potrzeb,
- podjął współpracę z działami HR inwestorów strefowych oraz doradcami zawodowymi z pięciu szkół ponadgimnazjalnych w kwestii organizacji praktycznego poradnictwa zawodowego.

Mielecka strefa była także współorganizatorem VIII Mieleckiego Festiwalu Nauki i Techniki, podczas którego podpisano Porozumienie o współpracy pomiędzy Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie oraz ARP S.A. w zakresie promocji kształcenia technicznego i kojarzenia przedsiębiorców ze środowiskiem naukowym.

Przedstawiciele strefy brali również udział w licznych wydarzeniach promujących rozwój szkolnictwa zawodowego/branżowego, w tym m.in. w: konferencji „SSE dla szkolnictwa branżowego" w Wałbrzychu, konferencji „Przyszłość edukacji zawodowej w kontekście zmian w systemie edukacji", seminarium dla przedsiębiorców „Mielec stawia na zawodowców", które zakończyło się debatą „Szkoła zawodowa? Tak – ale jaka?", w debacie „Jak wspierać dialog edukacji z biznesem? Promocja i rozwój oraz dopasowanie do potrzeb rynkowych kształcenia zawodowego" podczas Europejskiego Kongresu MŚP w Katowicach.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą angażuje się w realizację inicjatyw klastrowych związanych z inteligentnymi specjalizacjami województwa podkarpackiego, głównie lotnictwem i motoryzacją. Efektem współpracy z Krajowym Klastrem Kluczowym Dolina Lotnicza był udział w 2017 r. w międzynarodowych targach lotniczych „Aerospace & Defense Meetings Central Europe – Rzeszów 2017". Wspólnie z Klastrem Wschodni Sojusz Motoryzacyjny i przedstawicielami firm strefowych zarządzający uczestniczył w Kongresie i Targach TSLA EXPO Rzeszów 2017, najważniejszym wydarzeniu branży transportowej, spedycyjnej, logistycznej i motoryzacyjnej na Podkarpaciu.

Przedstawiciele strefy uczestniczyli także w zorganizowanej przez Ministerstwo Rozwoju konferencji „Polityka klastrowa i współpraca klastrów w ramach państw V4+4".

8. Pomorska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

W 2017 r. Pomorska SSE podejmowała działania na rzecz łączenia szkolnictwa i biznesu m.in. poprzez tworzenie klas patronackich, w tym klasy monter kadłubów jednostek pływających w Szkole Branżowej I stopnia przy CKZiU nr 1 w Gdyni, organizację wizyt studyjnych uczniów oraz doradców zawodowych do firm działających na terenie PSSE, czy prowadzenie spotkań informacyjnych na temat obecnego rynku pracy i możliwości współpracy szkół i biznesu.

Realizowano dwa projekty finansowane z RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020:

- „Od ucznia do pracownika – praktyki i staże drogą do kariery" (w ramach działania 10.2.3), który dotyczył staży i praktyk dla uczniów w zakładach pracy oraz w firmach działających na terenie PSSE,
- „Kwalifikacje dla Pomorzan" (działanie 5.5), którego celem było podniesienie lub zmiana kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych w MŚP poprzez realizację szkoleń z zakresu obsługi maszyn CNC, kursów SEP oraz podstaw pracy z komputerem.

Zorganizowano dzień otwarty na terenie dawnej stoczni Gdynia pod hasłem „Otwieramy gdyńskie stocznie gimnazjalistom". Celem było zachęcenie młodych ludzi do wyboru zawodu związanego z branżą morską/stoczniową. W wydarzeniu wzięło udział 240 uczniów wraz z grupą doradców zawodowych.

Ponadto strefa współorganizowała i brała udział w wielu wydarzeniach mających na celu promowanie szkolnictwa zawodowego, m.in. w: VIII Toruńskich Dniach Kariery i Światowym Tygodniu Przedsiębiorczości.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Pomorska SSE od lat wspiera rozwój najważniejszych inicjatyw klastrowych w regionie pomorskim oraz w województwach ościennych, takich jak: Bałtycki Klaster Ekoenergetyczny, Interizon - Pomorski Klaster ICT, Polski Klaster Morski oraz Pomorski Klaster Drzewny „Czarna Woda", którego kontynuatorem jest Stowarzyszenie Centrum Drewna w Czarnej Wodzie. Rola strefy jako instytucji otoczenia biznesu to głównie ułatwianie dostępu do zasobów wiedzy i technologii oraz sieciowanie partnerów biznesowych. Wspólne działania z Interizon - Pomorskim Klastrem ICTa mają ułatwiać firmom z sektora MŚP rozpoczęcie działalności i zapewniać merytoryczne wsparcie na dalszym etapie ich funkcjonowania, a działania z Polskim Klastrem Morskim służą zwiększeniu konkurencyjności polskich portów oraz rozwojowi programu budowy polskiej floty promowej.

9. Słupska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Najważniejsze działania zarządzającego Słupską SSE na rzecz rozwoju edukacji, w tym szkolnictwa wyższego i zawodowego, podjęte w 2017 r. to:

- wdrożenie projektu „Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym w ramach Słupskiego Ośrodka Akademickiego (SOA)", finansowanego w ramach RPO Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, w partnerstwie z Akademią Pomorską w Słupsku. Zarządzający koordynował prace przedsiębiorców i uczelni w celu dostosowania programów praktycznego kształcenia SOA do potrzeb gospodarki,
- zorganizowanie stoiska wystawienniczego podczas Akademickich Spotkań z Przedsiębiorczością, których celem było m.in. przedstawienie uczniom szkół ponadgimnazjalnych, studentom i innym zainteresowanym, potencjału firm i przedsiębiorstw regionu słupskiego,
- kontynuacja współpracy w ramach projektu strategicznego „Kształtowanie sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy" prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego,
- udział w organizacji targów pracy „Edukacja i praca – spotkanie aktywnych" w Hali Gryfia w Słupsku,
- udział w wydarzeniach promujących tematykę szkolnictwa zawodowego, w tym w konferencji „Pracodawca – kluczowy partner w kształceniu zawodowym" organizowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, IV Kongresie Klastrów Polskich, targach pracy organizowanych przez Politechnikę Koszalińską oraz kongresie i giełdzie pracy w Policach „Wspólna strategia edukacyjna szansą rozwoju regionalnego rynku pracy".

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2017 r. zarządzający strefą wspierał tworzenie Słupskiego Klastra Bioenergetycznego jako jeden z partnerów tej inicjatywy i kontynuował współpracę w ramach Klastra Metalowego Metalika w Wałczu. Przedstawiciel strefy uczestniczył w posiedzeniu Klastra na terenie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałczu, gdzie zaprezentował działalności PARR S.A. jako zarządzającego Słupską SSE i Słupskim Inkubatorem Technologicznym (SIT),

w tym nowy projekt specjalistycznych usług doradczych. SIT jest miejscem podnoszenia kwalifikacji kadr przedsiębiorców oraz zapleczem praktycznym dla nauki określonych zawodów. Na terenie Inkubatora funkcjonuje Pracownia Automatyki, Robotyki i Systemów Wizyjnych oraz Pracownia Odnawialnych Źródeł Energii.

10. SSE „Starachowice"

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

SSE „Starachowice" S.A. należy do inicjatorów-założycieli Świętokrzyskiego Klastra Edukacji Zawodowej (ŚKEZ), który rozpoczął działalność w kwietniu 2015 r. Tworzą go 52 podmioty, w tym instytucje szkolnictwa wyższego, szkolnictwa zawodowego, przedsiębiorcy, instytucje wsparcia biznesu i przedstawiciele samorządów. Dzięki wsparciu strefy w ramach klastra od 2017 r. funkcjonują klasy patronackie, w których uczniowie kształcą się w systemie dualnym, w partnerstwie z przedsiębiorcami, w zawodach elektromechanik pojazdów samochodowych, technik mechatronik oraz operator obrabiarek skrawających.

W 2017 r. strefa podpisała umowę o współpracy ze Świętokrzyską Komendą OHP, której celem jest ułatwienie młodzieży znalezienia pracy w przedsiębiorstwach strefowych.

Zarządzający strefą został także partnerem projektu pt. „Kształcimy specjalistów – rozwój edukacji zawodowej dla Starachowic", realizowanego w ramach RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. W ramach projektu uczniowie będą mogli skorzystać z kursów i szkoleń gwarantujących dodatkowe, cenione wśród pracodawców umiejętności, a także z kursów językowych i staży zawodowych. Projekt zakłada też doskonalenie umiejętności nauczycieli na studiach podyplomowych czy specjalistycznych szkoleniach oraz zakup niezbędnego wyposażenie dla pracowni szkolnych.

11. Suwalska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego

Flagowym działaniem Suwalskiej SSE w zakresie wsparcia szkolnictwa zawodowego jest prowadzony od kilku lat program stypendialny. Stypendia są przyznawane dla najlepszych uczniów szkół technicznych i branżowych, wytypowanych przez szkoły. Warunkiem uzyskania stypendium, oprócz wyników w nauce i innych szczególnych osiągnięć, jest odbycie praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie działającym na obszarze Suwalskiej SSE. Zarządzający strefą przyznał łącznie 11 stypendiów – 5 uczniów otrzymało nagrody w I semestrze roku szkolnego 2016/2017, a za wyniki w semestrze II wyróżniono 6 uczniów.

Ponadto Suwalska SSE przystąpiła do inicjatywy Ministerstwa Rozwoju „Partnerstwo na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju (SDGs)", w ramach której strefa zorganizuje warsztaty dla nauczycieli bezpośrednio u przedsiębiorców w celu podniesienia kwalifikacji kadry nauczycielskiej, co ma w dalszej kolejności skutkować zwiększeniem wiedzy uczniów – przyszłych pracowników przedsiębiorstw działających na obszarze strefy. Głównym beneficjentem działań będą przedsiębiorcy, którzy mają trudności z pozyskaniem odpowiednio wykwalifikowanej kadry pracowniczej.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Najprężniej działającym klastrem na obszarze Polski północno–wschodniej jest Klaster Obróbki Metali, będący krajowym klastrem kluczowym. W 2017 r. przedstawiciele strefy wzięli udział w trzech wydarzeniach targowych, przy czym w dwóch (Subcontracting – 6. Targi Kooperacji Przemysłowej w Poznaniu i II Międzynarodowych Targach Innowacyjnych Rozwiązań Przemysłowych Warsaw Industry Week w Nadarzynie k. Warszawy) jako wystawca w ramach stoiska Klastra Obróbki Metali.

12. Tarnobrzeska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

W 2017 r. Klaster Edukacji Zawodowej TSSE dokonał oceny sytuacji szkolnictwa zawodowego w świetle potrzeb firm strefowych w północnym regionie Podkarpacia. Oceny przygotowano na podstawie badań ankietowych związanych z określeniem ilości absolwentów szkół branżowych w regionie w poszczególnych grupach zawodowych, kierunków kształcenia zawodowego, dopasowania kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy, stanu bezrobocia oraz dyspozycyjności kadry możliwej do pozyskania w ramach ofert kierowanych do systemu urzędów pracy.

Realizując przedsięwzięcia związane z przygotowaniem kadr dla przedsiębiorców strefowych, przedstawiciele zarządzającego strefą uczestniczyli m.in. w:

- inauguracyjnym posiedzeniu Rady Programowej Wydziału Mechaniczno-Technologicznego Politechniki Rzeszowskiej w Stalowej Woli, której podstawowym celem jest dostosowanie procesów dydaktycznych do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- konferencji w Wałbrzychu poświęconej wypracowaniu modelu współpracy szkół zawodowych i instytucji szkolących ze strefami i przedsiębiorcami,
- konferencji „Tarnobrzeskie szkoły zawodowe bliżej lokalnego rynku pracy" w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Tarnobrzegu. Jednym z efektów tej konferencji było podjęcie przez tarnobrzeski samorząd i władze szkoły działań związanych z uruchomieniem nowego kierunku kształcenia pod potrzeby lokalnych firm,
- konferencji „Pracodawca – kluczowy partner w kształceniu zawodowym" organizowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Rozwoju.

13. Wałbrzyska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

Wałbrzyska SSE jest liderem Klastra Edukacyjnego „INVEST in EDU" objętego honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. W 2017 r. w ramach działalności Klastra:

- w porozumieniu z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz Ministerstwem Rozwoju zorganizowano konferencję „SSE dla szkolnictwa branżowego". Podczas spotkania dokonano m.in. przeglądu funkcjonowania klastrów edukacyjnych w strefach oraz działań podjętych przez strefy na rzecz wsparcia przedsiębiorców w poszukiwaniu wykwalifikowanej kadry,
- zarządzający strefą wspólnie z Województwem Opolskim oraz Opolskim Kuratorium Oświaty zorganizowali konferencję poświęconą szkolnictwu zawodowemu, w szczególności wprowadzeniu szkoły branżowej 1. stopnia i nowych podstaw programowych kształcenia ogólnego i zawodowego w takiej szkole,

- współorganizowano II Konferencję Zawodową „Promocja Kształcenia Zawodowego w powiecie kłodzkim", w trakcie której został podpisany list intencyjny w sprawie utworzenia klasy patronackiej przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Kłodzku we współpracy ze inwestorem strefowym Umicore Autocat Poland,
- zorganizowano dwa „Rajdy po Strefie" dla ponad 400 uczniów szkół gimnazjalnych z powiatu kłodzkiego i wałbrzyskiego. Młodzież miała okazję zapoznać się z ofertą szkół technicznych, pozyskać informacje o specjalizacjach najbardziej poszukiwanych na rynku, zwiedzić zakłady w strefie i uczestniczyć w warsztatach promujących niektóre kierunki nauczania,
- wspierano przedsiębiorców w pozyskiwaniu wykwalifikowanej kadry pracowniczej poprzez uczestnictwo w charakterze partnera wspierającego w kolejnej edycji Dni Kariery we Wrocławiu – studenckich targów pracy, praktyk i staży, organizowanych przez organizację AIESEC.

14. Warmińsko-Mazurska SSE

Działania w zakresie szkolnictwa zawodowego i na rzecz rozwoju klastrów

W 2017 r. zarządzający strefą realizował pilotażowy Program Wspomagania Uczniów w Wyborze Zawodu „Laboratorium" we współpracy z Kuratorium Oświaty w Olsztynie oraz ALNEA sp. z o.o. Celem programu jest umożliwienie młodzieży poznania naturalnego środowiska pracy poprzez wizyty w przedsiębiorstwach, a tym samym nabycie wiedzy o różnych zawodach. Drugim ważnym aspektem jest możliwość dostosowania kształcenia do potrzeb pracodawców w regionie. W pierwszym etapie projektu, realizowanym na przełomie 2016 i 2017 r., wzięło udział ok. 960 uczniów z 15 szkół, 18 przedsiębiorców i 12 jednostek samorządowych. Zainteresowanie uczestnictwem w programie w roku szkolnym 2017/2018 było jeszcze większe. Do Programu przystąpiło 20 firm oraz 33 szkoły.

Zarządzający był współorganizatorem konferencji „Kształcenie zawodowe w systemie dualnym" w Olsztynie, której głównym tematem było dostosowanie sytemu edukacji zawodowej do potrzeb przedsiębiorców. Zorganizował także konferencję „Kwalifikacje zawodowe dla rynku pracy – wyzwania i źródła finansowania". Uczestnikami wydarzenia byli przedsiębiorcy działający w Warmińsko-Mazurskiej SSE, a także przedsiębiorstwa biorące udział w Pilotażowym Programie Wspomagania Uczniów w Wyborze Zawodu „Laboratorium".

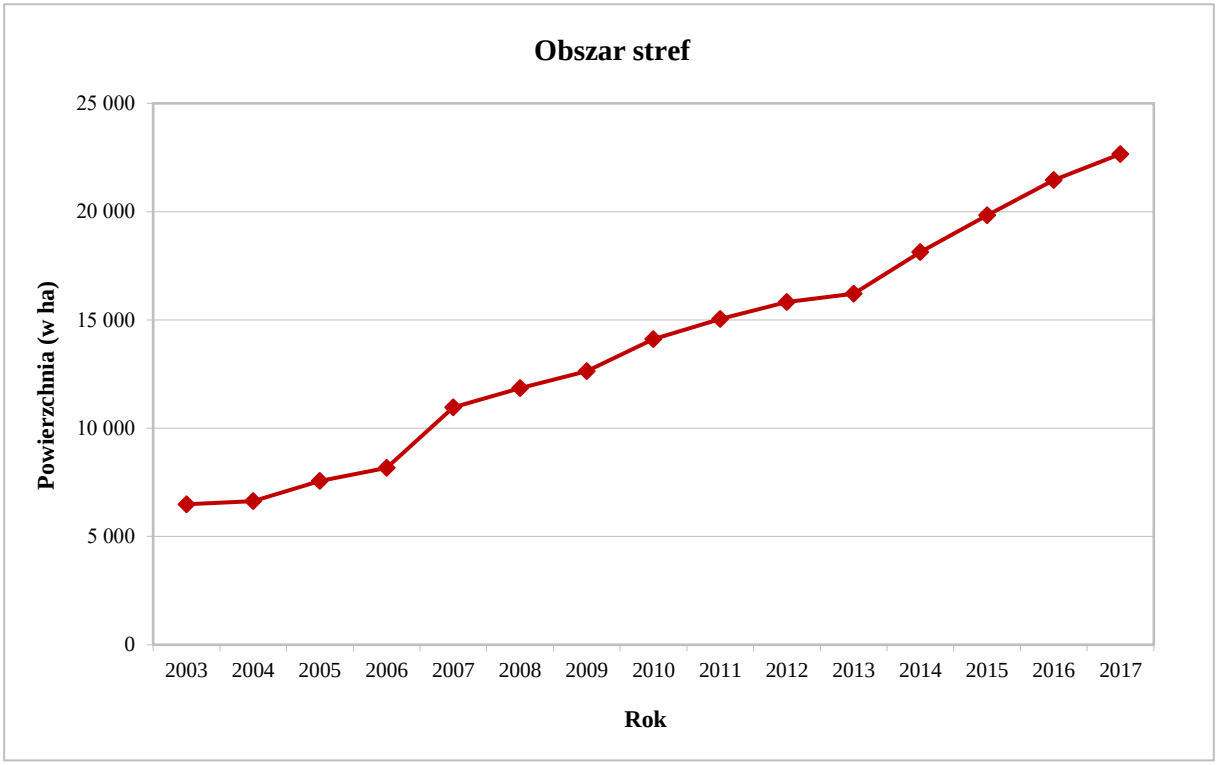
Warmińsko-Mazurskiej SSE uczestniczyła również w licznych konferencjach, np: „Ekonomia wody na Warmii i Mazurach", podczas której uczestnicy dyskutowali m.in. o kształceniu kadr dla polskiego przemysłu jachtowego, oczekiwaniach przedsiębiorców i dobrych praktykach współpracy na linii biznes–samorząd, „Wyzwania kadrowe w warunkach zmieniającego się rynku pracy", „Planowane ścieżki kariery zawodowej ucznia, a potrzeby rynku pracy", „Gimnazjalisto zostań zawodowcem w Lidzbarku – zawód Twoją szansą".

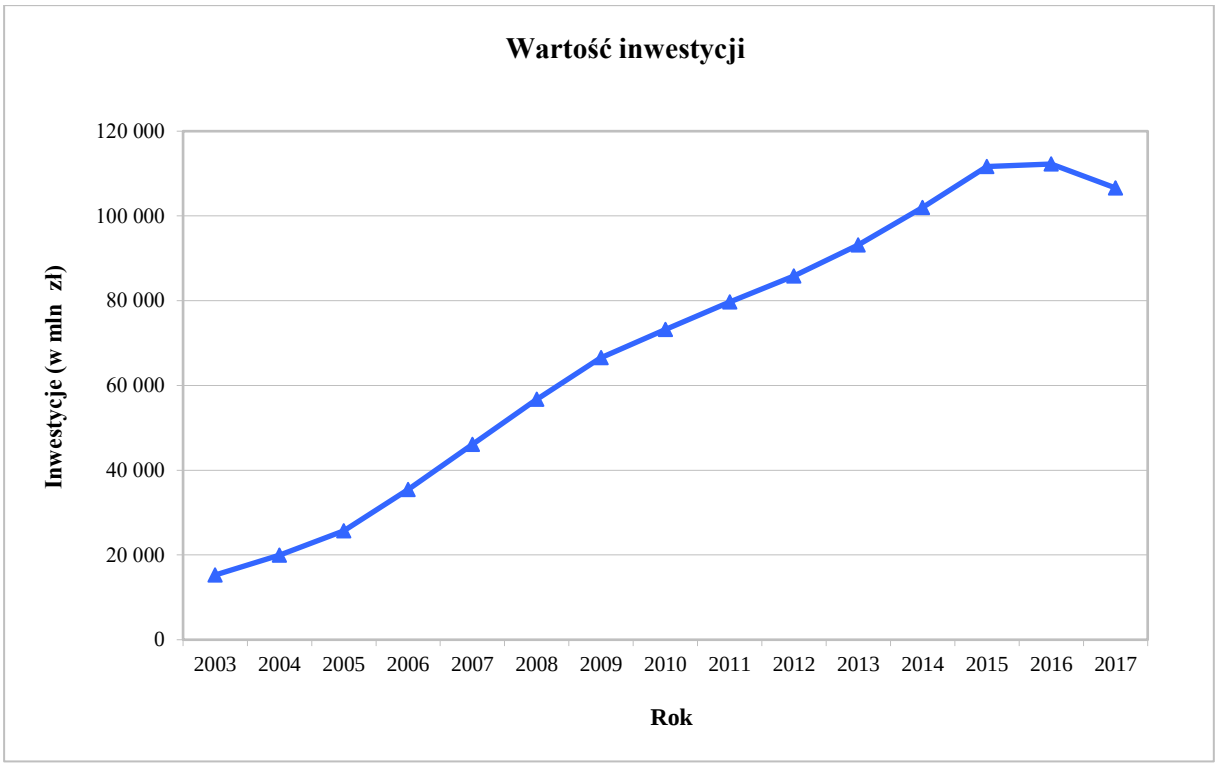
Podsumowanie

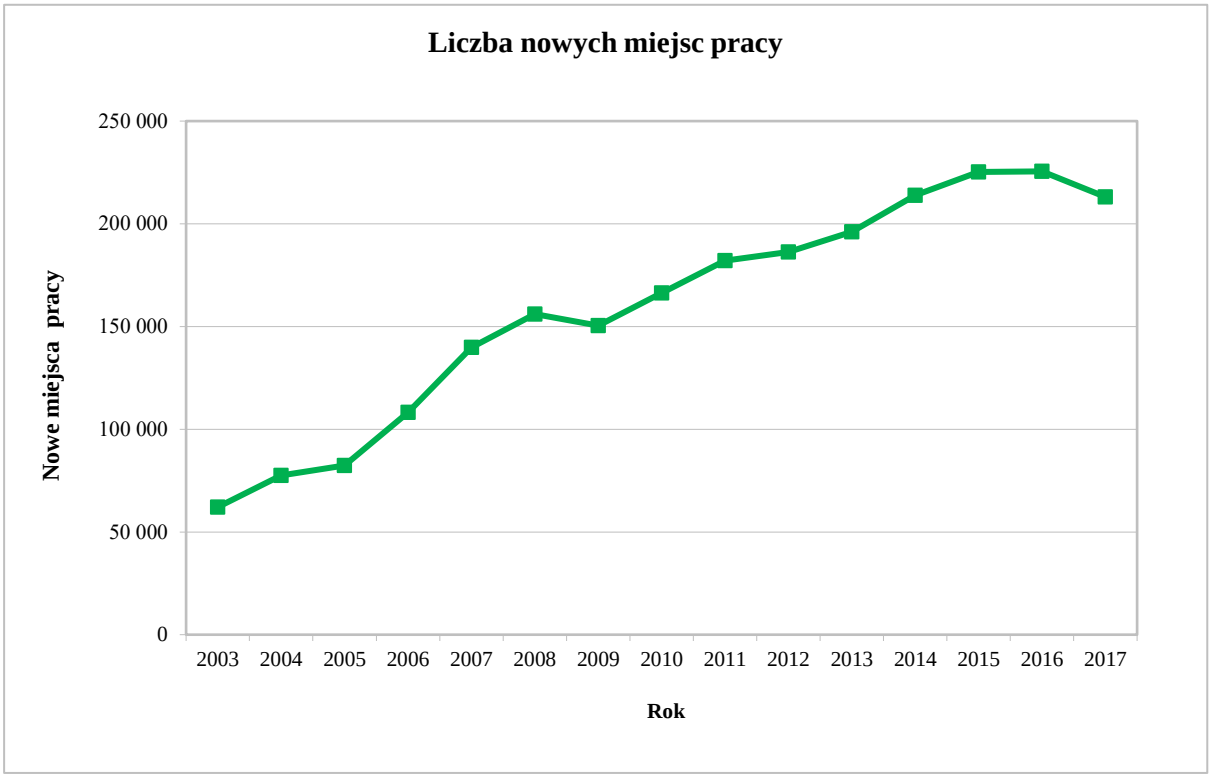
Rok 2017 charakteryzował się różną dynamiką zmiennych opisujących efekty funkcjonowania specjalnych stref w porównaniu z 2016 r. Dynamika nakładów inwestycyjnych i nowych miejsc pracy była ujemna, a powodem było wygaśnięcie 202 zezwoleń na działalność w strefach: kamiennogórskiej, kostrzyńsko-słubickiej, legnickiej, łódzkiej, pomorskiej, słupskiej, starachowickiej, tarnobrzeskiej, wałbrzyskiej i warmińsko-mazurskiej w związku z upływem terminu, na jaki zostały udzielone. W konsekwencji w sprawozdawczości obejmującej przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia wg stanu na koniec 2017 r. kwota inwestycji nie uwzględniała 30,16 mld zł wydatków inwestycyjnych i prawie 35 tys. nowych miejsc pracy, mimo że przedsiębiorcy ci w dalszym ciągu prowadzą działalność w strefach i zatrudniają pracowników.

Liczba nowych zezwoleń wydanych w 2017 r. była wyższa o ponad 34,6% w stosunku do 2016 r. Dynamika zatrudnienia ogółem utrzymała się na poziomie zbliżonym do 2016 r.

Na poniższych wykresach przedstawiono zmiany obszaru stref, wielkości poniesionych przez przedsiębiorców nakładów inwestycyjnych i liczbę utworzonych nowych miejsc pracy w latach 2003–2017.

Wartość inwestycji
120 000
100 000
80 000
60 000
40 000
20 000
0
Inwestycje (w mln zł)
2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017
Rok

Liczba nowych miejsc pracy
250 000
200 000
150 000
100 000
50 000
0
Nowe miejsca pracy
2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017
Rok

Mapa specjalnych stref ekonomicznych w Polsce

